

Уже традиційно урочистості з нагоди початку нового 2014-2015 навчального року розпочалися з богослужіння у церкві Преображення Господнього академічна спільнота зібралась на площі перед пам'ятником Іванові Франку з нагоди святкового дійства – посвяти першокурсників у студенти Львівського національного університету імені Івана Франка.

З початком нового навчального року привітав університетську спільноту, високоповажних гостей, дорогих першокурсників Ректор Університету, професор Володимир Мельник: «Ви заслужено здобули високе звання студента Львівського національного університету імені Івана Франка – одного з провідних науково-педагогічних центрів нашої країни. Університет – це передусім наукова й освітня інституція, де творять науку, здобувають нові знання, здійснюють підготовку фахівців із різних спеціальностей. Наш університет – це храм науки, бо у ньому молода людина зростає духовно. Істини науки в Університеті поєднуються з мудрістю та правдою життя як моральною духовністю».

Ректор наголосив, що професори та студенти Львівського університету навіть у найскладніші та найвідповідальніші для України часи «за прикладом Івана Франка – нашого геніального патрона, неситно тримали удар, гордо проголосували і ціною своєї долі втілювали в життя національні ідеали».

«Ми всі, поважні професори і юні першокурсники, маємо дати гідну відповідь на виклики часу та своєю самовідданою працею і принциповою університетською позицією послідовно сповнювати заповіт нашого великого Івана Франка – «витворювати з величезної етнічної маси українського народу українську націю», – закликав професор Володимир Мельник. На завершення свого виступу Володимир Петрович подякував батькам «за добре виховання молодих людей». Ректор звернувся зі словами щирої вдячності до викладачів, професорів, доцентів, асистентів Університету та побажав їм «творчого многоліття і здоров'я, щоби над рідною Україною завжди було мирне небо!»

Хвилиною мовчання урочиста громада вшанувала пам'ять усіх, хто героїчно загинув під час Революції

Гідності та воїнів східного фронту – відважних борців за єдину соборну незалежну Україну.

Після виголошення Присяги Студента Львівського національного університету імені Івана Франка Ректор Університету провів урочистий акт іматрикуляції студентів першого курсу.

В Урочистій академії взяли участь представники духовенства, працівники освіти і науки, студентська молодь, міський голова Львова Андрій Садовий, заступник голови Львівської обласної державної адміністрації Юрій Підлісний та Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка професор Володимир Мельник.

З вітальним словом звернувся до університетської громади заступник голови Львівської обласної державної адміністрації Юрій Підлісний: «Мені приємно, що сьогодні над нами світить яскраве сонце і цьогорічні першокурсники можуть спокійно скласти присягу студента моєї рідної alma mater – Львівського національного університету імені Івана Франка». Юрій Теодорович подякував адміністрації Університету за те, що вона прийняла студентську молодь із зони АТО. Він також висловив сподівання, що вже в найближчому майбутньому над Луганськом і Донецьком буде таке ж синє небо і золоте сонце, а український народ гідно переживе цей складний час.

Боже благословення першокурсники отримали від митрофорного протопресвітера Ярослав Чухнія: «Сійте зерна науки, котрі піднесуть вас до незнаних висот і дозволять вам пізнати незбагненне. Хай серце кожного студента втішається, що він став частиною цього храму науки. Не змарнуйте цієї гідності, яку вам подаровано. Будьте завжди відкритими до Божої Премудрості!»

«Цього року День Знань не такий радісний. В Україні – війна, – розпочав своє звернення до учасників Урочистої академії мер Львова Андрій Садовий. Він подякував усім студентам Львова й України за те, що вони розпочали Революцію Гідності, за те, що вони «розбудили Україну, яку хотіли приспати». «Сьогодні, коли багато молодих людей дивляться в лице смерті, ми знаємо, що переможе – інтелект», – зазначив Андрій Іванович. Також він побажав першокурсникам

якомога ретельніше здобувати знання, аби в майбутньому взяти владу в Україні у свої руки.

Подякував першокурсникам за правильний вибір вишу та за довіру до академічної спільноти Львівського національного університету імені Івана Франка член-кореспондент НАН України, доктор хімічних наук Роман Гладішевський, зазначивши: «Диплом Університету – це запорука успішної кар'єри, а відтак, успішного майбутнього, пам'ятайте про це».

Роман Євгенович сказав, що «суспільство потребує добрих науковців, тож майбутні відкриття чекають вас у різних сферах життя». Академік побажав, щоб із нинішнього першокурсника сформувався не лише професор, а й справжній патріот України.

З вітальним словом виступила студентка геологічного факультету Оксана Данилів: «Сьогодні у вас день народження, адже, ставши студентом Університету, кожен із вас народився заново – у новому середовищі, з но-

вими планами й цілями для нових звершень». Від імені старшокурсників Оксана побажала молодшим колегам «пам'ятати минуле, творити сьогодення і закладати непокінтий фундамент майбутнього».

Після урочистої посвяти першокурсників у студенти відбулися зустрічі деканів факультетів і директорів коледжів зі студентами.

Уляна Барановська
Фото Олега Вівчарика

«...Мені неслуханно пощастило: прийшовши до університету, я зустріла на факультеті ще двох дівчат із моєї групи з Донецька...»

«Все буде добре для кожного з нас»

Донецьк. 27 травня. Мій ранок, як завжди, починався з перевірки новин. Того дня вони були невтішні: пограбували фан-шоп і підпалили спорткомплекс «Дружба». Неможливо навіть уявити собі, що я відчувала в той момент. Донецьк – місто, яке живе не тільки футболом (хоча дійсно він відіграє важливу роль в житті кожного мешканця), але хокейний клуб «Донбас» є також доволі цікавим і перспективним. І що? Усе – зруйновано. Того ранку я зрозуміла, що ситуація виходить із-під контролю. І це – жахливо, коли грабують «Метро», коли люди бояться вийти з дому, бо вчора була перестрілка, і просто, коли головна вулиця міста пуста, немає заторів. Мабуть, останнє вселяло найбільший страх...

Цього дня я вже розуміла, що, на жаль, ситуація має тенденцію до погіршення. Я усвідомила, що, мабуть, доведеться продовжувати навчання в

іншому місті. Авжеж, упродовж усього літа я сподівалась, що все може стабілізуватися, і ми повернемося до свого усталеного життя. Але «братський» народ ніяк не може завершити свою страшну політичну гру.

Я була студенткою факультету міжнародних відносин Донецького національного університету. Звичайно, я хотіла перевестися лише на свою спеціальність. Тобто вибір був невеликим. У мене було декілька варіантів, найкращий із яких – Львів, а саме ЛНУ ім. Івана Франка. Мій вибір ґрунтувався на трьох аспектах. По-перше, це дійсно дуже престижний університет, який у першій п'ятірці рейтингу ВНЗ України. По-друге, я часто їздила з батьками відпочивати у Трускавець і завжди була проїздом у Львові. Це класне місто з шикарною локацією, ближче до Європи. І по-третє, тут дійсно нереальна кава – її аромат всюди, і це неможливо не любити.

І ще один фактор – це програми співробітництва із закордонними університетами. У мене навчалось декілька друзів у Львові і вони завжди розповідали про різноманітні стипендіальні програми обміну. І це дійсно так. Приїхавши до Університету, поспілкувавшись зі студентами, а багато з них вивчають шведську, я намагаюсь дотримуватися гасла: «Скільки ти знаєш мов, стільки разів ти людина». Але, наприклад, у Донецьку ніхто «не налягав» на шведську. Усі приділяли увагу німецькій мові, або вчили китайську.

За що я найбільше хвилювалася – це за групу. Я гадала: як я буду одна у вже сформованому колективі, де всі всіх знають. Але мені неслуханно пощастило: прийшовши до Університету, я зустріла на факультеті ще двох дівчат із моєї групи з Донецька, а потім приїхало ще троє. Ніхто не ділився своїми планами, поки остаточно не вирішив усіх проблем. Зараз ми вже склали академічну різницю

і поповнили ряди групи референтів другого курсу факультету міжнародних відносин. Можливо, вони не очікували, що їх група буде аж у такому складі, але вони задоволені, що ми вибрали саме Львів. Зараз ми звикаємо і потрохи пристосовуємося до нового ритму життя (наприклад, в Донецьку пари починалися о 8 годині, але додаткові 30 хвилин на сон у Львові не засмутили нікого з нас). Ми вже ходили на співбесіду в організацію «Молода дипломатія», відвідали конференцію зі шведами у рамках «Форуму видавців» і, звичайно, завітали на сам «Форум», як для двох тижнів навчання – початок непоганий. Я сподіваюсь, що і далі ми будемо впевнено рухатися у правильному напрямку і досягати всіх своїх цілей. Головне – щоб те, що є зараз у нашій країні, ніколи не повторилося в майбутньому. І тоді все буде добре для кожного з нас!

Ірина Юрченко, студентка
факультету міжнародних відносин

Інавгурація Ректора

В актовій залі 1 вересня 2014 року відбулося урочисте засідання Вченої ради Львівського національного університету імені Івана Франка з нагоди інавгурації Ректора, доктора філософських наук, професора Володимира Мельника. Відкрили урочистості спільним виконанням Гімну України. Заступник Голови Вченої ради, перший проректор, професор Василь Височанський ознайомив присутніх із наказом Міністра освіти і науки України № 262-к від 11 червня 2014 року «Про призначення на посаду ректора».

Ректор склав присягу на Конституції України та Острозькій Біблії 1580 року – першому повному українському виданні, переклад якого

був здійснений тогочасною українською академічною і духовною спільнотою, і донині вважається найкращим зразком національного перекладу Вічної книги.

«Нехай мудрість віків, освячена друком Івана Федоровича, супроводжує діяльність нашого Університету під Вашим керівництвом», – побажав професорові Володимирові Мельнику декан хімічного факультету, професор Ярослав Каличак і, як Голова конференції трудового колективу, на якій було обрано Ректора, вручив інсигнії – знаки ректорського уряду Львівського університету, що символізують статус Ректора як керівника серед-

овища вчених-науковців та опікуна студентської громади: колар, ректорське берло і печатку.

«Маю велику честь промовити кілька слів про новообраного Ректора. Ви – людина вираженої позиції і доброго принципу. Довіряйте людям, але не забувайте їх контролювати. Будьте мужнім, щоби призначати молодих осіб на керівні посади. Поставте перед собою велику мету!», – звернувся до професора Володимира Мельника з вітальним словом високопреосвященний владика, Митрополит Львівської Української Греко-Католицької Церкви Ігор Возняк і побажав інавгурованому Ректорові бути «сумлінним патріотом Університету й України!»

Інавгураційна промова Ректора Володимира Мельника

Вельмишановні колеги!
Високоповажні гості, пані і панове,
дорогі студенти!

Насамперед дозвольте висловити щире подяку за довіру університетської громади, яка в червні цього року обрала мене на посаду Ректора Університету.

Я усвідомлюю, яка відповідальність лягає на мене, який масштаб проблем потрібно буде вирішувати. Але я глибоко переконаний у тому, що, попри всі труднощі нинішнього періоду розвитку країни, Університет Франка буде розвиватися з позитивною динамікою.

В основі такого оптимізму лежать три чинники – традиції Університету, значні напрацювання та досягнення в усіх сферах життєдіяльності Університету, а головне – науково-педагогічний і духовно-культурницький потенціал нашого колективу, його розуміння своєї відповідальності за долю Університету, я б сказав місії, та його ролі не лише в науковому й освітньому просторі, але й суспільно-політичному та національно-державницькому житті країни.

Передусім хочу відзначити, що Львівський університет імені Івана Франка за своїм метафізичним статусом, неосяжний для тілесного ока і непідвладний догматичному розуму, в українському культурному просторі займає особливе місце. Він є символом і зосередженням потуги наукового раціоналізму, центром притягання для людей (особливо молодих), які прагнуть безкорисливо служити Істині, осередком здобуття фундаментальних наукових знань і водночас Університет є джерелом немирущого національного духу.

Університетський дух утверджує цінності свободи, моральності й творчості, вірності студентської молоді своїм науковим учителям, у супереч атмосфері кон'юктурної продажності та політичної зрадливості, яких було чимало в усі історично-політичні періоди розвитку України і яких, на жаль, не бракує й сьогодні.

Хочу наголосити, що серед причин, що зумовлюють формування та розвиток європейської цивілізації, одну з визначальних, якщо не головну, роль відіграє Університет як соціокультурний феномен. Університет, якому іманентно притаманні дві риси – науковість, раціональність та ідея свободи і Демократії. У своїй органічній єдності ці два чинники й становлять сутність класичного університету. Своєю чергою, Університет завдяки вказаним визначеностям складає своєрідний геном, що обумовлює архітектуру та парадигму розвитку європейської цивілізації. Тобто університети стали соціокультурною матрицею і детермінуючою причиною становлення та розвитку сучасної європейської спільноти. Саме ця парадигма, такі риси, як науковість і демократизм, притаманні й Львівському університету та його ролі і впливу на українську дійсність.

Шановні колеги!

Історія Львівського університету, особливо починаючи з XIX століття, яскраво свідчить, що це не лише науково-педагогічна інституція. Університет виконував і виконує національно-культурницькі та громадсько-просвітницькі функції. У нинішніх не легких суспільно-політичних умовах утвердження Української держави, під час важкої боротьби з російським агресором особливу увагу необхідно зосередити на фундаментальних підвалинах присутності Львівського університету в духовному просторі сучасної України, зокрема адекватно розкрити одну з найважливіших – націокультурно-творчу роль Франкового університету.

Не вдаючись до розлогого історичного експерсу, очевидним є факт, що кожне покоління української суспільності формувало свій кодекс культурно-освітніх вимог до університетського життя. Уже саме створення Університету безпосередньо пов'язане з дипломатичними стратегіями мудрого державника Івана Виговського. На рубежі XVIII – XIX століть найвищим досягненням українства стало функціонування «Провізоричного наукового інституту в руській мові», більш відомого під назвою «Studium Kutenum», відкриття кафедри української словесності, формування української правничої школи, утвердження історичної науки під керівництвом Михайла Грушевського, сецесія української університетської молоді на початку минулого століття, діяльність Українського таємного університету з його авторитетною професурою – ось ці промовисто вікові етапи, які розкривають шлях українства в Галичині до правдиво національного Університету.

Особливі державотворчі інвестиції університетська громада здійснила в часи відновлення нашої Незалежності. У кожній із трьох новітніх революцій – «гранітній», «помаранчевій» та «революції Гідності» – студентська спільнота, професорсько-викладацький колектив Університету брали дієву участь, демонструючи гідний приклад патріотичного чину.

Цілком очевидно, що Львівський університет виконував особливу місію в розбудові української державності, утвердженні та розвитку демократичних цінностей українського суспільства, у формуванні нових академічних традицій національної освіти й науки. Без перебільшення можна стверджувати, що завдяки зусиллям багатьох поколінь наших студентів і випускників, викладачів і науковців Україна утверджується як модерна європейська держава.

Шановна громадо!

Усі ми віримо, що з успішним завершенням антитерористичної операції Збройних Сил України проти російського агресора особливу увагу нам варто приділити питанням вищої освіти в Україні.

Саме всеохопна участь Львівського університету в започаткуванні та прискоренні реалізації освітніх реформ і є нині нашим найактуальнішим державотворчим завданням. Маємо дбати про їхню якість, системність, скерованість на посилення інтеграційних процесів у європейський освітній простір.

Ми маємо спільно розробити і схвалити програму розвитку Львівського національного університету імені Івана Франка, яка ґрунтується на фундаментальних принципах академічної спільноти, автономії Університету, демократичних засадах його розвитку та інноваційній відкритості. Однак передусім нам треба дати відповідь на такі запитання: яким шляхом надалі має рухатися Університет, якою буде його науково-освітня траєкторія та визначальні функціональні принципи, і, у чому полягає новітня місія Львівського університету?

Традиційними, зазвичай усталеними цінностями Університету є – його автономія, академічна свобода, єдність навчання і наукових досліджень. Проте вже нині відбувається витіснення традиційних академічних цінностей новими для Університету принципами – ефективністю, конкурентноздатністю, якості. Виникає небезпека зведення університетської діяльності, головне, до надання інтелектуальних послуг, перетворення вищої освіти на товар. Отже, в основі сучасних змін сутності Університету лежить трансформація ціннісних орієнтацій як феномена культури та соціального інституту.

Традиції та досвід Львівського універ-

ситету як університету класичного та національного дає підстави стверджувати:

Передусім належить вирішувати питання подальшої фундаменталізації університетської освіти як провідної стратегії. Але цей процес призводить (або може призвести) до універсально уніфікаційності розвитку Університету. Відтак, процес фундаменталізації освіти має бути поєднаним із розвитком університетської науково-педагогічної корпорації на національно-культурницьких засадах. Не можна не погодитися з думкою Джона Генрі Ньюмена, що «університет – це не фабрика знань і освіти, а передусім середовище, де з молодих людей формують аристократів духу та інтелектуальної думки». Львівський національний університет імені Івана Франка, імплементуючи найкращі наукові досягнення та педагогічні технології, має і може продуктивно розвиватися лише на власній національно-культурній основі.

Вивчення й застосування позитивного досвіду провідних університетів Європи та світу не має зводитися до механічного запозичення їхніх досягнень, практики чи технологій навчання й управління. Адже, за словами Хосе Ортеги-і-Гассета: «Народи-наслідувачі, чи народи без власної автентичності, постають невблаганним анахронізмом. На чужині ми маємо шукати інформацію, та аж ніяк не моделі». Запозичення досвіду та досягнень провідних університетів доцільно розглядати як засіб самостійного розвитку.

Університетський механізм має постійно розвиватися. Але його реформування не варто зводити лише до усунення зловживань, виправлення помилок. Найголовніше – запровадження нового порядку та збереження напрацювань минулого на засадах відкритості й демократизму.

Навчальний процес в Університеті не треба зводити до передання науково-методичних і професійних знань. Це необхідна, але не цілком достатня умова для сучасної вищої освіти. Головне – атмосфера пошуку й увага до процесу, власне до процесу здобуття нового знання чи професійних навиків, коли студент разом із викладачем є співтворцем, колегою, активним суб'єктом виведення нового знання. Університет – це територія активного, критично-дискусійного спілкування, де панує «атмосфера інтелекту», в якій студент зможе зануритися у світ науки й осягнути мистецтво критичного мислення. Головне – працювати і відтворювати моделі творчого дискурсу, атмосферу дієвої участі студента, аспіранта, молодого вченого як співучасника народження нового знання.

Наука – це найбільше диво, яке не перестає дивувати всіх зацікавлених. Очевидно, людський чинник є вищим, а тому університетський процес наукового пошуку і навчання має опиратися на принципи толерантності та взаємоповаги.

Глобалізаційні процеси в освітньому просторі обумовлюють необхідність створення в Університеті умов щонайширшого доступу до наукових ресурсів провідних світових наукових центрів. Водночас треба вирішити проблему створення новітньої системи інформаційного менеджменту Університету.

І, що найголовніше, – це віра в Університет і в Україну. Там, де є віра і відкритість, там безперечно ми досягнемо успіху. Я вірю в Університет! Я вірю в Україну! Слава Україні!

«У доленосний час для України Ви перебираєте кермо флага мана освіти – Львівського університету... Сьогодні Вам випала велика честь – бути історичним Ректором. Основний фронт зараз проходить крізь серце і душу кожного з нас. Трепет і страх нині полонить студентів. Ви вмієте говорити, Ви вмієте слухати. Від Вас тепер буде залежати, який вибір робитимуть Ваші студенти – боятимуться чи стійко стоятимуть на своєму», – від імені Українського католицького університету привітав і висловив «велику підтримку та заохочення стояти тривко на своїх позиціях» Борис Гудзяк.

«Наснаги, натхнення, мудрості Святого Духа» побажав інавгурованому Ректорові виконувач обов'язків Голови Львівської обласної державної адміністрації Юрій Турянський, який висловив сподівання, що «Університет стане серцем і душею української науки».

З вітальним словом звернувся до Ректора Львівського університету Голова Львівської обласної ради Петро Колодій і наголосив на винятковій ролі студентів Університету в Революції Гідності. Міський голова Львова Андрія Садовий побажав Ректорові Володимирові Мельнику «сміливості приймати складні рішення, черпати мужність велетів нашої землі, мати велику мету – щоб наш Університет входив у сотню найкращих університетів світу».

Від імені Ради ректорів Львівщини привітав колегу ректор Національного університету «Львівська політехніка», професор Юрій Бобало.

«Львівський національний університеті мені Івана Франка заслужено поважають в Україні та за межами. Ця висока традиція зобов'язує нового Ректора і колектив підтримувати розвиток науки. Знаю, що Володимир Петрович надзвичайно вимогливий і працездатний учений, який поведе Львівський університет до

нових висот науки», – переконливо наголосив Голова Західного наукового центру, академік Національної академії наук України Зіновій Назарчук.

Від імені академічної спільноти Університету зі словами підтримки звернувся до Ректора голова асоціації деканів і директорів коледжів, декан механіко-математичного факультету, професор Михайло Зарічний.

Від імені студентства ЛНУ ім. Івана Франка звернувся до Ректора з вітальним словом студент філософського факультету Андрій Ткачук.

Ректор Володимир Мельник подякував усім за теплі й щирі слова вітань і побажав учасникам урочистостей міцного здоров'я, натхненної праці на славу Університету й України.

Тетна Шемберко. Фото Олега Віварика

Урочиста академія з нагоди 90-річчя від дня народження професора Євгена Гладішевського

Університетська спільнота відзначила 90-річчя від дня народження засновника Львівської кристалохімічної школи, доктора хімічних наук, професора, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки Євгена Гладішевського (14.IV.1924 р. – 5.VIII.2012 р.). В Урочистій академії взяли участь науковці, викладачі, представники творчої інтелігенції, громадські діячі, студенти, учні та гості.

Відкриваючи академію, завідувач кафедри неорганічної хімії, член-кореспондент НАН України Роман Гладішевський ознайомив з історією створення, становлення та визнання Львівської кристалохімічної школи та підкреслив вагому роль Євгена Гладішевського в заснуванні та розвитку школи. «55 років тому делегація Львівського університету взяла участь у роботі одного з найвищих форумів кристалографів – Федорівській сесії з кристалографії в Ленінграді. До складу делегації входили Ректор Університету академік Євген Лазаренко, завідувач кафедри неорганічної хімії професор Євген Черкашин, завідувач кафедри кристалографії професор Гуто Пьотровський і доцент кафедри неорганічної хімії Євген Гладішевський. Євген Гладішевський виголосив доповідь «Кристалічна структура потрійних сполук у системі Cr-Ni-Si і Cr-Co-Si», під час обговорення якої світовий авторитет у галузі кристалографії академік Микола Белов визнав існування у Львові наукової школи «Кристалохімія». Шлях до визнання було розпочато ще професором Влодзімежом Тшебатовським в середині 40-х років минулого століття, коли в нашому Університеті почали з'являтися рентгенівські дифракційні установки. Молоді амбітні вчені Євген Гладішевський і Петро Крип'якевич вивели рентгеноструктурні дослідження на світовий рівень і заклали фундамент Львівської кристалохімічної школи. Усе своє життя Євген Гладішевський присвятив розвитку школи», – розповів Роман Євгенович також відзначив, що «сьогодні Львівська кри-

сталохімічна школа є авторитетним осередком структурних досліджень у світі, організатором форуму найвищого рівня в галузі кристалохімії інтерметалічних сполук. Кожні три роки у Львові збираються провідні вчені в цій галузі для роботи на Міжнародній конференції, щоб визначити пріоритети та шляхи подальшого розвитку науки. Школу знають у світі за систематичними дослідженнями й оригінальними відкриттями, тисячами наукових публікацій, монографіями, а також за персоналіями. Доробок Львівської кристалохімічної школи становить 20% світових досягнень у галузі кристалохімії інтерметалічних сполук».

На завершення Роман Євгенович повідомив, що цікавим, можливо не випадковим, виявився збіг дат: 2014 рік – 90 років від дня народження Євгена Гладішевського і 2014 рік – Міжнародний рік кристалографії під егідою ЮНЕСКО.

З вітальним словом до присутніх від імені Ректорату звернулася проректор з науково-педагогічної роботи Львівського національного університету імені Івана Франка, доцент Звенислава Мамчур та відзначила, що Євген Гладішевський – був видатним львів'янином, талановитим науковцем, і просто людиною, з якої варто брати приклад: «Можливо, нам легше, ніж іншим, бо перед нами є приклад. Приклад того, як треба працювати, як треба віддавати себе повністю улюбленій справі. Нам легше, бо ми знаємо, яким повинен бути науковець, до чого треба прагнути, якщо ти прийшов у науку і хочеш присвятити їй своє життя».

Від імені львівської наукової громадськості привітав учасників Урочистої академії академік НАН України Ігор Юхновський та поділився спогадами про Євгена Гладішевського як щирою друга, веселого та дотепного колегу, ініціатора і творчого науковця. «З Євгеном ми прийшли 1946 року в Університет і з того часу працювали кожен на своїй науковій ниві, але часто обмінювались думками і проводили насичені та цікаві розмови і то не лише про науку, але й про красу природи, спортивні події, різнома-

нітні туристичні походи», – згадав він. Ігор Рафаїлович наголосив, що Євген Гладішевський все своє життя був невтомним вихователем молодих науковців, він умів зацікавити, захопити, вселити бажання вчитися та працювати. Євген Іванович щедро ділився своїми науковими ідеями з усіма, хто поруч. Робота з ним принесла велику радість завдяки його особистій привабливості, великій енергії та творчому оптимізму. Можливо, тому так багато учнів у Євгена Івановича, які завжди будуть вдячні йому за науку, за добро, за радість спілкування.

Голова Західного наукового центру НАН України і МОН України, академік НАН України Зіновій Назарчук у своєму привітанні зазначив, що Євген Гладішевський – це вчений зі світовим іменем, надзвичайно ерудована та багатогранна особистість. «За роки самовідданої праці у Львівському університеті на посаді завідувача кафедри неорганічної хімії та проректора з наукової роботи Євген Іванович багато зусиль доклав для вдосконалення наукової роботи, зокрема збільшення обсягів бюджетних і госпдогвірних науково-дослідних робіт, налагодження співпраці з науковими закладами інших міст і країн. Його діяльність була скерована на ріст чисельності викладачів з науковими ступенями, залучення усіх викладачів до виконання науково-дослідної роботи, підвищення ефективності аспірантури», – виділив основні принципи науково-організаційної роботи професора Євгена Гладішевського академік Зіновій Назарчук.

Зі словами вітання виступив декан хімічного факультету, професор Ярослав Каличак: «Професор Євген Гладішевський зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної та світової науки в галузі кристалохімії неорганічних сполук. Його наукові дослідження вирізняються багатогранністю тематики, поєднанням аналізу та синтезу, пошуком кристалохімічних закономірностей. Ті успіхи, які зараз має факультет, Університет і Львівська кристалохімічна школа – всі вони, значною мірою, завдяки багаторічній плідній

праці Євгена Гладішевського, а майбутні здобутки будуть присвячені пам'яті про те, що він зробив для нас і нашої держави». Ярослав Михайлович розповів, що Євген Гладішевський – один із перших десяти випускників хімічного факультету. Він не покинув рідного Університету, а залишився працювати в ньому – за 54 роки викладацької праці пройшов шлях від асистента до професора кафедри неорганічної хімії.

За словами професора Ярослава Каличака, Євген Іванович багато часу приділяв громадській діяльності: «Він один із перших виступив 1989 року з пропозицією відновлення діяльності у Львові Наукового товариства ім. Шевченка. З перших днів діяльності НТШ очолював хемічну комісію (1992-2012 рр.) і редколегію «Праць НТШ. Серія хемія і біохемія», був дійсним членом НТШ, неодноразово виступав на наукових сесіях і віддано працював на благо Товариства. Упродовж останніх років невтомно працював над Енциклопедією Львівського Університету, був членом Видавничої ради».

Долучився до привітань і висловив щире вдячність поет, громадський діяч і пластун-сеньйор Ігор Попович. Він присвятив кілька поетичних рядків професорові Євгену Гладішевському й подарував хліб на вишитому рушникові як символи найдорожчого – життя та вірності своїй землі.

... Ти заснував школу
кристалохімічну,
Тебе ми згадаєм,
бо Ти – вогонь вічний...
А я пам'ятаю,
як в тридцять дев'ять
Ти із пластунами ішов у Карпати.
І ніс Ти набої, і ніс Ти гранати,
Щоб життя в Україні
завжди було святом...

Програма Урочистої академії включала наукові доповіді вчених із провідних навчальних і наукових установ України та Польщі, де добре знають і пам'ятають професора Євгена Гладішевського, його наукові праці та досягнення. Свого часу Євген Іванович започаткував співпрацю з багатьма вітчизняними навчальними закладами, науковими організаціями та промисловими підприємствами, а згодом і закордонними навчальними та науковими центрами. Ця наукова співпраця є плідною і триває й до сьогодні.

З науковими доповідями виступили: акад. НАН України Анатолій Білоус (Інститут загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України, м. Київ «Сучасні тенденції розвитку хімії твердого тіла (оксидні системи)»), професор Микола Павлунь (Львівський національний університет імені Івана Франка «Прикладне значення кристаломорфології мінералів при розшуках та оцінці родовищ корисних копалин»), професор Олександр Веліченко (Український державний хіміко-технологічний університет, м. Дніпропетровськ «Вплив умов синтезу оксидних систем на основі PbO₂ і TiO_x на їхній склад та фізико-хімічні властивості»), чл.-кор. НАН України Роман Гладішевський (Львівський національний університет імені Івана Франка «Різні способи

заміщення атомів у сполуках систем R-T-M»), професор Зофія Жончинська (Університет Марії Кюрі-Скловської, м. Люблін «Compounds of rare earth elements with polycarboxylic acid in solid state»), професор Сергій Неділько (Київський національний університет імені Тараса Шевченка «Надпровідні сполуки в системах R-M-Cu-O (де R – Y і PЗЕ, а M – Ca, Sr, Ba)»), професор Ігор Барчій (Ужгородський національний університет «Пошук нових термоелектричних матеріалів в системах Tl-BiV-V-CVI (BiV-V – Sn, Pb, Sb, Bi, CVI – S, Se, Te)») та професор Анатолій Волошинівський (Львівський національний університет імені Івана Франка «Випромінювальна релаксація електронних збуджень у нанорозмірних діелектричних кристалах»).

Під час Урочистої академії відбулося нагородження переможців Львівсько-Люблінського конкурсу школярів «Кристали та їхнє дослідження». Упродовж останніх п'яти років відбувається однойменний обласний конкурс школярів «Кристали...», ініціатором і меценатом якого став професор Є. І. Гладішевський. Переможців конкурсу нагороджують його іменними преміями. Євген Іванович умів згуртувати навколо себе молодь – студентів-першокурсників і навіть учнів зі шкільної лави. Прищеплював їм зацікавлення до хімічних досліджень, заохочував займатися наукою, сприяв участі молодих науковців у конференціях різного рангу, пропагував українську науку, вмів показати, що хімія є цікавою та корисною.

На початку церемонії нагородження переможців конкурсу Роман Гладішевський наголосив: «За час існування Львівська кристалохімічна школа виховала п'ять поколінь науковців і для них усіх Євген Іванович залишається знаковою постаттю. Він вселив у своїх вихованців жаждою до життя, віру в свої сили, на власному прикладі показавши, що тільки завдяки наполегливій праці можна здобути висот. Віримо, що сьогодні у цій залі присутні й наступні покоління Львівської кристалохімічної школи – учасники п'ятого конкурсу школярів «Кристали та їхнє дослідження».

Поділилися спогадами про цікаві моменти співпраці та спілкування з Євгеном Гладішевським його колеги та учні: професор Дарія Семенишин та доцент Володимир Яровець з Національного університету «Львівська політехніка», професор Львівської академії мистецтв, голова Брюховицької селищної ради Олексій Процик, заслужений працівник культури України, директор Львівського національного літературно-меморіального музею Івана Франка Роман Горак, професор Микола Романюк та доценти Іванна Мокра, Зіновія Шпирка, Марія Коник з Львівського національного університету імені Івана Франка, учні Середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів м. Дубляни Юлія Мілян, Марія Костишин.

Академія не залишила нікого з учасників байдужим. Усі присутні глибоко прониклись зворушливою і глибокою атмосферою дійства.

Уляна Барановська

Надзвичайний і Повноважний Посол ПАР Крістіаан Бассон зустрівся зі студентами Університету

У рамках офіційного візиту до Львова Надзвичайний і Повноважний Посол Південно-Африканської Республіки Крістіаан Бассон зустрівся з Ректором Університету професором Володимиром Мельником. Під час зустрічі сторони обговорили можливості налагодження тісних міжнародних контактів, розвитку спільних наукових проєктів і програми академічного обміну. Амбасадор наголосив, що у провідних університетах ПАР працюють українські науковці, спеціалісти в галузі біохімії, генетики, IT-технологій та інженерії. Відтак, посол виявив інтерес до факультетів природничого напрямку й пообіцяв докласти всіх зусиль до розвитку академічної співпраці.

Після цього у Дзеркальній залі Університету відбулася зустріч посла зі студентами факультету міжнародних відносин. Проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Марія Зубрицька зазначила, що схожі зустрічі зменшують дистанції між країнами, а досвід розбудови цінностей демократичної держави ПАР буде цікавим і важливим для майбутніх дипломатів.

Крістіаан Бассон подякував за можливість виступити перед студентською аудиторією, яка нагадала йому про власні студентські роки. Він розповів присутнім про те, як його родина переселилась до Південної Африки у другій половині XVII ст., приблизно в час, коли був заснований наш Університет.

Досвід державотворення Південно-Африканської Республіки, яка пройшла складний

шлях від колонії до демократичної парламентської республіки, від расової та етнічної дискримінації до принципів мультикультурного, багатонаціонального суспільства з пріоритетом прав людини, стали предметом доповіді посла.

Зазначимо, що ПАР є членом-засновником Африканського Союзу з найбільшою економікою. Південна Африка – член Співдружності Націй, Антарктичного договору, Південноафриканського митного союзу, Світової організації торгівлі, Міжнародного валютного фонду. Вона стояла біля витоків створення Організації Об'єднаних Націй.

Під час свого виступу Крістіаан Бассон окреслив основні тенденції економічного розвитку країни, особливості бізнесу, соціального прогресу, а також розповів про проблеми ПАР, зокрема: інфляцію, безробіття, бідність, екологічні проблеми тощо.

Серед досягнень амбасадор виокремив роботу судової системи та розвинені інституції громадянського суспільства, які захищають права громадян (за приблизними підрахунками 60% рішень виносить саме на їхню користь). Закріплені конституцією Республіки одинадцять офіційних мов гарантують громадянам ПАР право звертатися до суду, податкової чи іншої офіційної інстанції рідною для них мовою. У початковій і середній школі, вищих навчальних закладах учні та студенти мають право обирати мову навчання. Хоча мовою бізнесу в ПАР усе ж є англійська.

Також гість поділився своїми враженнями від зустрічей із Нельсоном Манделою, першим президентом ПАР, обраним демократичним шляхом. Крістіаан Бассон зацентрував увагу на винятковій людяності й доброзичливості Нельсона Мандели, його почутті гумору та силі волі.

Надалі зустріч зі студентами проходила у форматі діалогу. Молодь цікавилась його думкою щодо перспектив співпраці України та ПАР в енергетичній і ядерній сферах, фінансових інвестицій, що сприяють розвитку бізнесу та інфраструктури. Крістіаан Бассон наголосив, що Південно-Африканська Республіка є країною з великим економічним потенціалом і тривалою традицією ринкової співпраці із Західною Європою. Відтак, він порадив українським бізнесменам уважніше придивитись до потенціалу ПАР і шукати можливості для укладення взаємовигідних контрактів, які забезпечуватимуть їхній вихід на африканські ринки.

Звісно, стабільний розвиток економіки, сприятливий інвестиційний клімат можливий лише за умови миру в Україні, а тому на зустрічі постало питання щодо військового вторгнення з боку східного агресора. Крістіаан Бассон наголосив, що Південно-Африканська Республіка поважає міжнародне право та домовленості, а тому засуджує анексію Криму і стурбована подіями на сході України. Гість розповів, що до України він прибув за тиждень до початку подій на Майдані і був свідком Революції Гідності. Амбасадор підтримує прагнення українців до побудови демократичного суспільства і переконаний, що світові спільноті разом з Україною необхідно якнайшвидше знайти шляхи для припинення ескалації конфлікту на сході держави, щоб надалі запобігти кровопролиттю. Крістіаан Бассон відзначив, що, як свідок війни у своїй країні, він дуже добре розуміє, яке лихо вона приносить людям, як важко подолати її наслідки. Він переконаний, що пошук компромісу для припинення військових дій повинен стати для нас пріоритетом. Посол резюмував, що ПАР, яка пережила драматичні історичні події, хоче бачити демократичний світ, підмурівком якого є міжнародне право, де неприйнятним є право силою вершити долю інших.

Наприкінці зустрічі проректор Марія Зубрицька подякувала Надзвичайному і Повноважному Послу Крістіаану Бассону й наголосила: «Нас тривожить те, що світова спільнота вживає дипломатичну риторику стурбованості щодо війни на східному кордоні нашої держави. Трагічні події, що відбуваються впродовж останніх кількох місяців у країні показали, що освіта є беззахисною і безсилою, оскільки ми заплатили високу ціну: серед героїв Небесної Сотні – наші студенти, випускники та викладачі». «На мою думку, міжнародна спільнота повинна говорити одним голосом і допомогти нам врегулювати військовий конфлікт. Адже час переходити від слів до діла», – вважає Марія Олексіївна. Проректор заклала також до академічної солідарності: «Ми, як академічна спільнота, потребуємо академічної солідарності з міжнародною спільнотою, адже місія Університету – сформувати освічену особистість, яка стане окрасою Батьківщини, що засвідчує напис на фронтоні Львівського університету – «Patriae decori civibus educandis».

Анастасія Коник
Фото Олега Вівчарика

Європейські студії Львівського університету

Два проєкти Львівського національного університету імені Івана Франка стали переможцями цьогорічного конкурсу Програми Жана Моне Еразмус+. Це одна з престижних освітніх ініціатив Європейського Союзу, метою якої є підтримка викладання і проведення дослідницької діяльності з євроінтеграційної тематики. Надання підтримки відразу двом проєктам засвідчило високий фаховий рівень європейських студій у виші та стало підтвердженням статусу ЛНУ ім. Івана Франка як одного з провідних українських академічних осередків у сфері дослідження об'єднувальних процесів на європейському континенті.

Уже з вересня цього року кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби на факультеті міжнародних відносин у рамках магістерської спеціалізації «Європейська інтеграція» розпочала викладання академічного курсу «Субнаціональний вимір ЄС». Впровадження курсу було обумовлено необхідністю уможливити українським студентам більш ґрунтовно ознайомитися з теоретичними засадами дослідження і практичними аспектами функціонування регіонального рівня врядування в умовах європейських інтеграційних процесів.

Курс також покликаний привернути більшу увагу до проблематики врахування досвіду ЄС в українських реаліях і необхідності більшого залучення регіональної влади у процес зближення нашої держави з Європейським Союзом.

Окрім занять, передбачено проведення низки круглих столів, методологічних семінарів, воркшопів, конференцій. Курс «Субнаціональний вимір ЄС» слугуватиме орієнтиром для інших пов'язаних із євроінтеграційною тематикою навчальних дисциплін, диверсифікує дидактичне забезпечення та сприятиме розвитку міждисциплінарного підходу у сфері європейських студій.

Своєю чергою, кафедра європейського права факультету міжнародних відносин отримала підтримку на проведення літніх шкіл із права і політики ЄС. Основна проєктна діяльність охоплює організацію і проведення літніх шкіл з права і політики Європейського Союзу за участю провідних західних і вітчизняних вчених і практиків, розробку навчально-методичного забезпечення для літніх шкіл, формування інформаційного забезпечення про їхню діяльність, а також організацію та проведення круглих столів і семінарів, спрямованих на обговорення актуальних проблем викладання європейських студій і права ЄС в Україні й на публічні обговорення процесів євроінтеграції в Україні. Літні школи, заплановані у рамках проєкту, мають тематичний характер і будуть присвячені питанням генези і теорії права Європейського Союзу (2015 р.), Європейській політиці сусідства та її правовим, політичним й економічним аспектам (2016 р.) і проблематиці захисту прав людини в Європейському Союзі (2017 р.).

Цільовою аудиторією проєкту є студенти ЛНУ імені Івана Франка та інших вищих навчальних закладів України, наукові співробітники науково-дослідних установ, аспіранти та молоді науковці, молоді фахівці органів державної влади і місцевого самоврядування, чие професійне коло обов'язків охоплює питання роботи у сфері європейської інтеграції.

Роман Калитчак,
Оксана Головоко-Гавришева

Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка, професор Володимир Мельник і Президент Вюрцбургського університету Юліуса Максиміліана (Німеччина), професор Альфред Форхель 19 серпня 2014 року підписали Угоду про спільний сертифікаційний курс із «Обчислювальної математики вищого рівня».

Оскільки входження до європейського наукового й освітнього простору є одним із основних орієнтирів Львівського університету, підписання угоди стало практичним кроком до реалізації Меморандуму про взаєморозуміння між університетами, який ухвалили 10 квітня цього року. Професор Альфред Форхель відзначив, що перспективи розвитку та пріоритетні напрями співпраці з Львівським національним університетом імені Івана Франка були предметом його доповіді у Бундестазі.

Відтак, упродовж 2014/2015 навчального року обидва університети зарахують першу групу студентів (до 50 осіб) на спільний сертифікаційний курс (ССК) для магістрів механіко-математичного факультету, факультету електроніки та факультету прикладної математики й інформатики.

Окрім спеціальних академічних кваліфікацій, спільний сертифікаційний курс слугуватиме чудовою нагодою для активізації міжнародної наукової мобільності студентів Львівського університету, що сприятиме підготовці та вихованню конкурентоспроможних українських науковців європейського рівня.

За умови успішної участі в ССК з «Обчислювальної математики вищого рівня» та виконання всіх вимог курсу обидва університети видаватимуть відповідні сертифікати. Після завершення навчання Вюрцбургський університет пропонує студентам PhD-стипендії для

найкращих студентів і сприятиме їхньому працевлаштуванню у транснаціональних компаніях, що забезпечуватиме можливість кар'єрного росту в професійному середовищі Німеччини й інших європейських країн.

Зауважимо, що підписанню угоди передувала зустріч ректорів університетів професора Володимира Мельника та професора Альфреда Форхеля за участі проректора з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Марії Зубрицької, декана факультету електроніки професора Ігоря Половинка, професора кафедри геометрії і топології механіко-математичного факультету Тараса Банаха, під час якої учасники узгодили умови договору й конкретні кроки реалізації спільного сертифікаційного курсу.

Анастасія Коник
Фото автора

Великі досягнення маленької країни

День Держави Ізраїль у Львівському університеті розпочалися із відкриття стендової виставки «Ізраїль – країна інновацій», яку експонували за підтримки Посольства Ізраїлю в Україні. Проект втілений студією «Art-Andrian» і «Desin up!» у співпраці з ізраїльським культурним центром «Натів». Рекламні буклети та проспекти ознайомили відвідувачів із діяльністю ізраїльського культурного центру, який пропонує низку академічних, освітніх програм «МАСА», професійне стажування, семінари, курси та культурні заходи.

Понад двадцять стендів проілюстрували найвизначніші досягнення високотехнологічного сектору. З точки зору впровадження інновацій ця країна є сьогодні однією з найуспішніших у світі. А відтак, і досвід її, безумовно, є надзвичайно корисним. Завдяки ізраїльській інноваційній політиці, усторонній підтримці та субсидюванню наукових проєктів і розробок вдалося досягти вражаючих результатів.

Тематика стендів охоплювала найрізноманітніші продукти та цікаві факти про винахідників: від черітоматів, яких свого часу жартома вивели на агрономічному факультеті в одному з ізраїльських університетів, до нобелівських лауреатів у різних галузях знань, від звичної флешки до приладів-моніторів дитячого дихання

і синтезу стовбурових клітин у медичних цілях. У медичній сфері Ізраїль пропонує нові методи в лікуванні розсіяного склерозу, застосування кріотерапії для лікування злоякісних пухлин і є світовим лідером в удосконаленні методики коронарного шунтування тощо.

ISQ, процесори Intel, комп'ютерний багатомовний словник Babylon і багато інших винаходів, якими щоденно користуються мільйони людей у всьому світі, з'явилися завдяки політиці швидкого впровадження ноу-хау. Як зазначив на відкритті Влад Лернер, Перший секретар Посольства Ізраїлю в Україні, час від виникнення ідеї до впровадження продукту в масове виробництво охоплює приблизно 2 роки – це найкоротший термін у світі. Відтак його держава є світовим лідером у розробці та виготовленні процесорів і комп'ютерів, 90 % яких створюють в Ізраїлі.

Завдяки державній підтримці, тісній співпраці між освітніми та науковими інституціями Ізраїль, який не має жодних природних ресурсів, окрім Сонця, на переконання Влада Лернера, доводить, «що може зробити маленька країна, яка з перших годин проголошення свого існування перебуває у стані війни».

На відкритті виставки найвизначніших досягнень у сфері науки, техніки та освіти Ізраїлю Ректор Во-

лодимир Мельник зауважив, що саме «організація та глибоке усвідомлення відповідальності перед народом дало можливість цій країні зробити значні кроки в освітньо-науковій політиці». Повчальним для нас, на переконання Ректора, повинен стати власне прагматично-прикладний аспект, у контексті якого в Ізраїлі розглядають і вирішують більшість питань.

У заході, окрім вищезгаданих Ректора та Першого секретаря Посольства, також взяли участь проректор з науково-педагогічної та міжнародної співпраці Марія Зубрицька, працівники Університету, зацікавлені студенти, а також заступник голови Львівської облдержадміністрації Юрій Підлісний. Він зокрема зауважив, що налагодження тісної співпраці з ізраїльськими колегами у сфері інновацій є вкрай важливим завданням. А для України, яка сьогодні перебуває у стані війни, особливо важливо по черпнути ізраїльський досвід. «Нас вражають досягнення Ізраїлю у сфері розвинутого ядерного озброєння й атомних електростанцій, ядерної фізики та медицини», – наголосив Юрій Підлісний.

Також заступник голови Львівської ОДА підкреслив, що завдяки науковцям, у країні, яка розташована майже в пустелі під палючим сонцем, шляхом впровадження новітніх технологій зрошення земель, вдаєть-

ся вирощувати чудові зелені сади. У межах Львівської області є доволі проблематично віднайти і виділити фінансові ресурси на проведення фундаментальних досліджень, але у сфері прикладної науки, на переконання посадовця, це можливо і вкрай потрібно.

Після відкриття і презентації стендової виставки професор Єрусалимського університету Семен Гольдін прочитав для наших студентів відкрити лекцію на тему: «Роль національної ідеї у формуванні та розвитку Держави Ізраїль».

Успішне державне будівництво, науково-технологічний прорив та економічний розвиток Держави Ізраїль лектор розглядав крізь призму національно-історичного наративу – пантеону національних героїв та колективної травми. Темі Голокосту – катастрофі, яка змінила хід розвитку ізраїльського суспільства і стала важливим уроком історії, який об'єднав націю, доповідач приділив чимало уваги. Однак професор

Гольдін наголосив, що образ героїв, а не мучеників, є визначальним для формування національної ідеї. Відтак, він зосередився на питанні сучасної політики пам'яті Держави Ізраїль.

Формування нової національної ідеї проводиться під пильним контролем держави, про що свідчить і функціонування Національного управління пам'яті героїзму. Ця державна установа дбає, щоб пам'ять про тих, хто врятувався з Варшавського гетто, була живою для єврейського суспільства.

Досвід Ізраїлю відрефлексований на проблеми творення історичного наративу, історичної пам'яті та національної ідеї в Україні свідчить, що навіть у перманентному стані війни, інвестуючи в науку й освіту, держава може створити могутню армію, розвинену медицину та здійснити науково-технічний прорив.

Анастасія Коник
Фото Олега Вівчарика

Співпраця з Університетом імені Гумбольдта

Зміцнення освітніх, наукових і культурних зв'язків із німецькими університетами через розширення й поглиблення існуючої співпраці між Львівським національним університетом імені Івана Франка та Берлінським університетом імені Гумбольдта було скріплено підписами під п'ятирічною угодою.

В урочистій церемонії підписання угоди 10 вересня взяли участь Ректор Університету Володимир Мельник, професор Сюзанна Франк, яка представляла Берлінський університет імені Гумбольдта, а також проєктор з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Марія Зубрицька, відповідальні за реалізацію проєктів: доцен-

ти філологічного факультету Олена Галета, Леся Антонів; завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки Дмитро Герцюк і доцент Юлія Заячук; координатор проєктів Erasmus Mundus і Tempus, доцент факультету міжнародних відносин Оксана Краєвська.

Виголошуючи вітальне слово, Ректор Львівського університету Володимир Мельник наголосив, що в основі концепції сучасного класичного університету лежить парадигма Гумбольдта, за якою місія університету полягає в «духовному та моральному вихованню нації», що ґрунтується на трьох засадничих принципах: єдності дослідження та навчання, академічної свободи і самодостатності кожної з наукових дисциплін.

«Коли ми говоримо про угоду з Берлінським університетом імені Гумбольдта, то акцентуємо увагу на її знаковості. Це передусім реальна співпраця, яку було започатковано кілька років тому. Нинішнє підписання угоди засвідчує наші наміри про продовження й поглиблення кооперації між нашими університетами та розширює її перспективи», – резюмував Володимир Петрович.

Згідно з підписаними документом упродовж 2014-2019 років між університетами поживається академічний обмін для наукових працівників, аспірантів і студентів, зростає кількість спільних проєктів і досліджень, інтенсивнішим буде й обмін ін-

формацією про освітні та науково-дослідні програми.

Разом із угодою було затверджено трирічний робочий план, відповідно до якого до 2017 року спільно з німецькими колегами в нашому Університеті працюватимуть над втіленням кількох проєктів у сферах славістики та педагогіки. Зокрема, на філологічному факультеті затверджено такі теми: «Стратегії літературної канонізації і культурна приналежність» та «Аспекти методики викладання курсу «Українська мова як іноземна», а в Інституті загальної і соціальної педагогіки – «Європейська реформа вищої освіти».

Анастасія Коник

Олена Галета: Проєкт «Стратегії літературної канонізації і культурна приналежність» передуватиме рік науковій співпраці – дуже складний і насичений водночас. Попри те, що у Львові традиційно сильна школа германістів і перекладачів із німецької, попри те, що у самій Німеччині, зокрема у Берліні, уже сформувалося не одне середовище, зацікавлене українською культурою і літературою, до повноцінної співпраці ще дуже й дуже далеко. Скажімо, якщо ви збираєтеся вивчити українську мову в Німеччині, то вам майже ні з чого вибирати. У самому Берліні в жодному з університетів немає українистики в переліку спеціалізацій, тож принагідні знання доводиться «нарошувати» на якісь загальні уявлення про те, що діялося й діється на сході Європи... Усе це породжує багато непорозуміння, сумнівів і питань без відповідей, вадить у створенні спільного культурного простору.

Протягом цього року було багато розмов про Україну, про спільний європейський простір, про пошук шляхів порозуміння. Зараз як ніколи важливо не лише відтворювати літературну і загалом культурну традицію, а й усвідомлювати, на чому вони засновані. Саме тому й виникла потреба в такому проєкті. Канон – хребет літератури, що забезпечує існування читачької спільноти. А це щось значно важливіше, ніж група людей, об'єднаних спільними переліками для читання, – це люди, яких єднають спільні цінності та значення. Опановуючи канон, ми, можна сказати, опановуємо «культурну граматику» й отримуємо можливість долучитися до цієї спільноти, зрозуміти її.

Канон – не лише підсумок минулого, але й засновок майбутнього. Він не вичерпується реєстром імен і творів, а визначає принципи постанови й засвоєння нових культурних явищ, творчого відтворення культури. Перечитування канону – дія, яка робить літературу живою, показує, які процеси в ній відбуваються.

Розуміння літературного канону, механізмів його формування й оновлення дозволяє зрозуміти, що робить кожен культуру унікальною і що споріднює її з іншими, що зумовлює особливості культурного ландшафту, що править за основу так званого культурного громадянства.

Важливо, що сам цей проєкт спрямований не лише на академічні дослідження, а й на роботу зі студентами,

чи точніше – роботу студентів. Адже знання передається насамперед не через підручники, а через співучасть і взаємодію. Протягом останнього року студенти-славісти Гумбольдтського університету в Берліні мали змогу слухати кілька українських курсів – цього не вимагала їхня офіційна програма, але цього прагнули і викладачі, і студенти. До викладання були залучені українські науковці, які на той час за різними програмами перебували в Берліні. Зокрема, один із таких курсів складався з відкритих лекцій, кожен з яких читав гостьовий дослідник, і наступних студентських семінарів. Кожна з лекцій перетворювалася на публічну подію, й подеколи з аудиторії доводилося виносити столи, аби вона могла вмістити всіх зацікавлених слухачів. Врешті, перша група німецьких студентів відвідала Україну вже на початку вересня. Після участі в літературних фестивалях у Чернівцях та Івано-Франківську, після першого знайомства зі Львовом саме ці студенти стали свідками підписання договору про академічну співпрацю між Гумбольдтським університетом в Берліні і Львівським національним університетом імені Івана Франка. Сподіваюся, це був лише початок такої співпраці, і наступним кроком стане навчальна поїздка українських студентів до Берліна і спільні літературні й літературознавчі проєкти.

Леся Антонів: Проєкт «Методика викладання української мови як іноземної» передбачає тісну взаємодію викладачів і студентів Львівського національного університету імені Івана Франка та Університету Вільгельма фон Гумбольдта в Берліні. Зокрема, обома сторонами заплановані навчальні практики для студентів-магістрів. Студенти ЛНУ ім. Івана Франка, які навчаються на кафедрі українського прикладного мовознавства і мають спеціалізацію «Українська мова як іноземна», мають можливість застосувати на практиці здобуті знання. Протягом двох тижнів вони викладатимуть українську мову для німецьких студентів, які вивчають слов'янську літературу та культуру. Обговорюватимуть конспекти до уроків з викладачем і своїми колегами. Студенти Берлінського університету мають також двотижневу заплановану поїздку до Львова, де зможуть зануритися в українське середовище, послухати лекції українських мовознавців у Франковому виші, відвідати музеї і, звичайно ж, вести міжкультурний діалог зі своїми ровесниками. У планах викладачів – проведення спільних семінарів, участь у конференціях і створення навчально-методичних матеріалів для вивчення української мови як іноземної.

Forum Carpathicum-2014

«Локальні відповіді на глобальні виклики» – під таким гаслом розпочала роботу третя конференція «Forum Carpathicum 2014», пленарне засідання якої відбулось 16 вересня в Актівній залі Університету. Нагадаємо, що конференція науковців і практиків із різних

країн світу, які займаються проблемою сталого розвитку Карпатського еко-регіону, і які об'єдналися в дослідницьку мережу «Наука для Карпат», проходить щодва роки. У 2010 році її проводили в Кракові (Польща), 2012 – у Старій Лесні (Словаччина), а цього року Львів гостинно приймає учасників форуму. Про проблеми природокористування, подолання наслідків глобального потепління, охорону гірської природи, карпатських лісів, розвиток регіону, міжнародну співпрацю між країнами, на території яких пролягають Карпатські гори, та низку інших важливих питань обговорили учасники конференції під час представлення своїх доповідей.

У вітальному слові Ректор Університету, професор Володимир Мельник зауважив, що наша держава переживає складний час. В умовах військової агресії з боку Російської Федерації Україна обстоює свою Незалежність і Соборність, і саме сьогодні, на переконання Ректора, ми стоїмо на порозі нової історії, творення нової системи цінностей, що в

майбутньому стане тим фундаментом, який гарантуватиме не лише Україні, а й світовій спільноті стабільний розвиток у перспективі. «Це справді ті проблеми глобального характеру, від вирішення яких залежить життя світової спільноти загалом і кожного з нас зокрема», – зазначив Ректор.

Переосмислення географічних проблем, на переконання професора Володимира Мельника, це не лише загроза забруднення навколишнього середовища, а передусім знаходження тих механізмів, порушення яких призводить до унеможливлення самовідновлюваних процесів життя на Землі. «Тому географія дає фундаментальний погляд на проблематику в триєдності: соціуму, культури та людини», – підсумував Володимир Петрович, цитуючи В. Вернадського.

Директор Державного природознавчого музею НАН України Юрій Чорнобай у своїй доповіді зосередив увагу на формуванні світогляду, в якому охорона природи матиме пріоритетне місце. Зокрема він наголосив, що на музей як інституцію, що профе-

сійно займається збереженням інформації, покладено обов'язок формувати такий світогляд і менталітет, адже грамотне природокористування – це не лише ощадливе користування природними ресурсами.

Директор департаменту екології Львівської обласної державної адміністрації Олексій Балицький зауважив, що департамент ставить собі за мету залучити до вирішення нагальних проблем широкі кола громадськості та науковців, на допомогу яких сучасне керівництво покладає великі надії.

Від імені Львівського обласного управління лісового та мисливського господарства привітав присутніх Анатолій Дайнека.

У своєму вітальному слові Маркіян Мальський, завідувач кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби зосередив увагу на проблемі вирішення екологічних проблем шляхом міжнародної кооперації та політичної волі. Екс-посол акцентував на тому, що координація політичних рішень між національними парламентами тих країн, на території яких пролягають Карпати, важлива для покращання ситуації в регіоні, для забезпечення його сталого розвитку. Також Маркіян Мальський наголосив на важливій ролі університетів, які,

помножуючи інтелектуальні традиції своїх наукових шкіл, готують покоління рішучої та енергійної молоді.

Олександр Кагало (Інститут екології Карпат НАН України, м. Львів) розповів про вагомий роль Університету як наукового центру в питаннях збереження екосистеми. Цитуючи Жан-Іва Кусто, відомого дослідника та природознавця, Олександр Кагало підкреслив: «Природу не можна занепасти, можна лише вмерти разом із нею».

Декан географічного факультету Володимир Біланок зробив короткий екскурс в історію становлення наукових досліджень українських Карпат, охарактеризував коло наукових інтересів низки львівських дослідників, які стоять біля витоків географічної школи нашого Університету, а також розповів про сучасні дослідження, теми й інтереси працівників факультету, співпрацю з європейськими науковими інституціями, фондами та програмами. На завершення Володимир Іванович побажав учасникам конференції плідних дискусій у вирішенні актуальних проблем і приємного перебування в гостинному європейському Львові.

Анастасія Коник
Фото Олега Вівчарика

Суспільство і соціолінгвістика: запит на вивчення політичної комунікації

Соціолінгвістика як наука про різні аспекти взаємодії мови та суспільства в Україні ще мало розвинутий напрям досліджень. Але сьогодні з погляду аналізу і практичної реалізації складних питань нашої безпеки в інформаційній війні саме цей напрям посідає перше місце серед дисциплін лінгвістичного циклу. Соціолінгвістика забезпечує вивчення взаємодії мови й ідентичності, мови й ідеології, мови і політики, а звідси й глибше – політичної комунікації, яка сьогодні є водночас і зброєю, і захистом.

У демократичних суспільствах до голосу соціолінгвістів дослухаються політики. В Україні така традиція ще не склалася, тому, приміром, між науковою оцінкою мовної ситуації і діями провладних політиків завжди була відмінність: свого часу фахівців вразили результати єдиного міжнародного соціолінгвістичного проекту «Мовна політика і мовна ситуація в Україні: аналіз і рекомендації» (2008) про неможливий поділ мов на державну і мови меншин і про потребу використання термінів державна – недержавні мови в Україні (британський

професор-правник Б. Боурінг). З погляду сьогоднішнього переконуємося: спекуляції з поняттям «мова меншини», з новою категорією соціолінгвістики «російськомовні співвітчизники» наробили багато біди в Україні...

У демократичних суспільствах соціолінгвістика служить вирішенню практичних проблем. Але при цьому працює колектив і сприяють форми організації наукового процесу: кафедри соціолінгвістики, спеціалізації, магістерські програми чи різні центри вивчення соціолінгвістичної проблематики. Скажімо, магістерські програми, присвячені аналізу багатомовності, дослідженню фонетичних варіантів мовлення, або центри з вивчення загрозених мов, питань мовної дискримінації в університетах Німеччини та Великобританії об'єднують фахівців-однодумців. Вони викладають, досліджують складну соціолінгвістичну проблему, висвітлюють результати і практичні рекомендації в публікаціях. Лише так можна системно підготувати спеціалістів із певної соціолінгвістичної проблеми.

Новий закон «Про вищу освіту» формує нові моральні стандарти навчального та наукового процесу в Україні, що вселяє надію на зміни – це шанс для інтенсивнішої взаємодії науки і

практики, швидкої реакції навчального закладу на запит суспільства.

Дійсність в Україні часто ставить соціолінгвістів перед викликами: то Європейську хартію регіональних мов і мов меншин прийняли з російського перекладу і не відповідно до Конституції, то нові законопроекти відтворювали радянське розуміння українсько-російської двомовності, то колись провідні політики антиконституційно прийняли закон про мовну політику... Перелік можна продовжувати.

Останній із викликів – потреба нейтралізації антиукраїнської пропаганди, в складних умовах оновлення держави. Як на нього відповісти? На філологічному факультеті – створенням спеціалізації зі соціолінгвістики, організацією колективу викладачів, котрі системно робитимуть акцент у підготовці – від вивчення взаємодії мови та політики до політичної комунікації. Магістрант-філолог через систему дисциплін може отримати знання і навички про те, як нейтралізувати антиукраїнську пропаганду. Це не новий велосипед. Це досвід Ізраїлю, який через нові кафедри, стажування і дослідні центри організував відповідь на інформаційну війну проти нього.

Категорія «політична комунікація» сьогодні – об'єкт міждисциплінарного

аналізу. Її необхідно вивчати майбутнім політологам, історикам, журналістам. Інтерпретаційні моделі, запропоновані факультетами, які готують згаданих фахівців, – запорука ґрунтовного вивчення проблем політичної комунікації. Кінцева мета спеціалізації – кожен гравець на своєму полі і за допомогою свого інструментарію реагує на суспільно-політичний дискурс.

Філолог в основу взаємодії мови і політики ставлять слово у зв'язку із позамовним явищем. У різних соціолінгвістичних традиціях уже акумульовано досвід вивчення питань, пов'язаних із політичною комунікацією. Передумови її аналізу в семіотиці (Ф. де Соссюр, Ч. Пірс, У. Еко, Е. Касіер), у структурному функціоналізмі (Леві Строс), у концепції «мовної гри» Л. Вітгенштейна. Для розуміння політичної комунікації важлива і теорія конструктивізму, в якій мова постає як засіб пізнання і соціальної комунікації (за М. Фуко, будь-який дискурс є дискурсом влади). Корінь дискурсу влади – у мові (Р. Барт). Постмодерністи теж підтверджують роль мови як сили, що конструє світ... Однак теоретичне підґрунтя не змінить практики. Ера голого теоретизування минула. І це треба зрозуміти. Дійсність вимагає швидкої реакції лінгвістичної

теорії та запити суспільства у веденні інформаційної війни. Підготовлений філолог, озброївшись знаннями, зможе створити свій продукт – відповідь на антиукраїнську пропаганду.

Сьогодні вже здійснюються окремі спроби її нейтралізації: поширюється правдива інформація без фейків і «страшилок», створюються альтернативні сайти і канали, як сайт Stop-Fake чи канал Ukraine Today. Однак цього замало. Необхідні нові наукові видання про Україну різними мовами, культурні центри на зразок Гете-інституту чи інституту Сервантеса. Але передусім важливо задіяти освітній ресурс, щоб сформувати кадри для нейтралізації антиукраїнської пропаганди і трансляції цінностей нової держави.

Тому спеціалізація та нові магістерські програми з політичної комунікації в Університеті – це реальні кроки у відповідь на виклики інформаційної війни та запити нашого суспільства.

Галина Мацюк, професор кафедри загального мовознавства

Близько 50 відомих юристів і правознавців взяли участь у міжнародному симпозіумі «Права людини та довкілля у новій Україні». Симпозіум є унікальним для України, оскільки вперше в історії незалежності нашої держави зібралася така когорта провідних юристів-екологів з усього світу, які формують екологічну політику та екологічне законодавство в таких країнах, як США, Канада, Польща, Швеція, Іспанія, Німеччина, Угорщина, Грузія, Вірменія, Мексика, Молдова, Білорусія. Учасники заходу – це найуспішніші юристи-практики та вчені у сфері екологічного права, розробники екологічного законодавства у своїх країнах, авто-

ри міжнародних угод і конвенцій у сфері захисту довкілля, члени міжнародних органів, які займаються охороною довкілля, зокрема відповідні комісії і комітети Організації Об'єднаних Націй.

Організаторами симпозіуму є Львівський національний університет імені Івана Франка спільно з Міжнародною благодійною організацією «Екологія-Право-Людина», громадською організацією «Бюро екологічних досліджень», Юридичним інститутом Івано-Франківського національного університету імені Василя Стефаника за фінансової підтримки Фонду демократії ООН та Швецької агенції з міжнародного розвитку Швецького посольства в Україні.

«Знаменно, що в рік відзначення 230-ліття правничої школи Франкового університету – однієї з провідних наукових шкіл України, яку творила в різний час когорта знаменитих професорів, серед яких була й Світлана Кравченко, світлий пам'яті якої ми присвячуємо цей симпозіум, представники 13 країн світу ділитимуться своїм досвідом у сфері екологічного права у Львівському національному університеті імені Івана Франка», – звернувся зі вступним словом до учасників заходу декан юридичного факультету, професор Андрій Бойко.

Хвилююю мовчання присутні вшанували пам'ять професора ІНУ ім. Івана Франка та Орегонського університету Світлани Кравченко, яка зробила неоціненний внесок у розвиток екологічного права Центрально-Східної Європи. Розглядаючи право на безпечне довкілля як фундаментальне право кожної людини, Світлана Кравченко свої зусилля та прагнення спрямовувала на творення науки й утвердження цивілізаційних і світоглядних позицій та європейських і загальнолюдських цінностей.

«Наскрізною проблематикою міжнародного симпозіуму є збереження нашої цивілізації, прав людини та права на довкілля. Наш світ є унікальним і водночас надзвичайно крихким. Вражає те, що в центрі Європи нехтується людське життя, нехтуються принципи співжиття держав», – наголосив професор Андрій Бойко і додав, що «тема прав людини і довкілля є вкрай важливою для сьогоднішньої України, оскільки вперше буде винесено на такий високий рівень обговорення взаємозв'язку охорони довкілля та базового права людини – права на життя». Цей новаторський погляд, який вперше запропонувала професор Світлана Кравченко, набуває щораз більшого визнання в усьому світі і знаходить відображення в законодавстві та правозахисній практиці.

«Разом із провідними фахівцями усього світу, представниками різних правових шкіл, ми випрацюємо «дорожню карту» розвитку еколого-правового руху в Україні», – поділилася своїми очікуваннями від роботи симпозіуму Олена Кравченко, директор МБО «Екологія-Право-Людина».

Із пленарними доповідями виступили суддя Конституційного суду України Петро Стецюк, польський юрист Ежи Ендроща, декан юридичного факультету Стокгольмського університету Йонас Еббесон, які звернули увагу присутніх на проблему охорони довкілля як елемента конституційного та міжнародного права, висловивши свої судження щодо необхідності побудови України як екологічної та соціальної держави.

Учасники симпозіуму впродовж двох днів працюватимуть над розробкою практичних пропозицій для України у сфері правового захисту довкілля, зокрема над шляхами покращання екологічного законодавства та вирішення таких нагальних проблем, як реабілітація природного навколишнього середовища у зоні проведення АТО. Колеги із Всесвітнього альянсу екологічного права (США) поділяться своїм досвідом відновлення довкілля в зонах військових конфліктів і представлять програму спільної роботи в цьому напрямі з українськими колегами.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Перший в Україні інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору»

(Jagiellonian Cultural Studies) (Краків, Польща), Collegium Civitas (Варшава, Польща) та Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne (Варшава, Польща).

Зокрема, ці партнери за спільною згодою започатковують серію семінарів з евалюації. Перший в Україні інноваційний семінар «Евалюація освітнього простору» відбувся 27-29 серпня 2014 року на озері Світязь (Волинська область). Подальші наміри щодо проведення таких семінарів є у Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна, Ягеллонському університеті (Краків, Польща) тощо.

– Хто взяв участь у роботі першого в Україні інноваційного семінару «Евалюація освітнього простору»?

– У роботі Першого семінару взяли участь близько 50 провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів з евалюації, лідерів освітніх громадських організацій, підприємців, журналістів, освітніх інноваторів, зокрема: польський експерт з евалюації, доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету Лешек Корпоровіч, німецький професор у сфері зв'язків з громадськістю та комунікації Моріц Гунцінгер, німецький видавець Міхаель Руйс, український учений, професор Володимир Євтух, а також представник відомого польського приватного навчального закладу Collegium Civitas Анджей Жибала.

– Які підсумки роботи польсько-українського семінару, тобто які основні його напрацювання можна репрезентувати в Україні?

– Головна ідея семінару полягала в ініціюванні процесу формування евалюаційної культури в Україні як чинника у визначенні цінності наукових та освітніх програм і проектів, які пропонуються для виконання в Україні, а також окреслення ролі евалюації в демократизації освітнього простору України.

Основними доповідачами на семінарі були польські колеги, зокрема один із провідних дослідників, відомий експерт з евалюації Лешек Корпоровіч (доктор соціологічних наук, професор Ягеллонського університету (Польща). Доповідач виступив із доповіддю на тему: «Наукові і практичні вартості евалюації», в якій ділився досвідом наукових напрацювань у цій сфері. А також, презентував випуск польського журналу «Animacja Zysia Publicznego» під назвою «Евалюація: від системи оцінки і контролю до суспільної зміни». Серед тематично-евалюаційних статей є стаття автора «Евалюація і її соціалізація в публічній діяльності». Також у доповіді було зазначено можливості та реальний досвід практичного впровадження оцінки освітніх програм. Йшлося й про те, що будь-які грантові науково-освітні програми, проекти проходять внутрішнє експертне оцінювання з боку експертів-евалюаторів щодо доцільності впровадження в освітній простір Польщі.

Ще один польський колега Анджей Жибала (Варшава, Польща) презентував польські практики щодо державної політики та евалюації. Йшлося про польський досвід впровадження і формування евалюаційної культури.

Німецькі колеги – доктор, Почесний професор у галузі зв'язків з громадськістю (PR) та комунікації Моріц Гунцінгер (Франкфурт-на-Майні, Німеччина) представив доповідь на тему: «Від початкового до кваліфікованого рівня на ринку праці в Європі – шанс просування у повному смислі слів:

професійно, персонально, інтелектуально», а головний виконавчий директор і видавець «TOP Magazin», провідного світового журналу регіону Райн-Майн Міхаель Руйс провів майстер-клас: «Як успішно робити публічний журнал».

Вітчизняний досвід презентувала Марія Каплун (Харків, Україна), яка у своїй доповіді «Сучасні підходи до евалюації: навіщо вони українському суспільству?» чітко обґрунтувала основні теоретико-методологічні підходи в західних та українських концепціях,

ме спеціальності, навчальні програми, спеціалізовані вчені ради й установи оцінювання якості.

Інструментальні ресурси евалюації, специфіку пошукових електронних систем ґрунтовно розкрила кандидат педагогічних наук, директор Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Людмила Савенкова.

Окрім ключових доповідей, на інноваційному семінарі було проведено широку дискусію, форвардами якої були Моріц Гунцінгер (Франкфурт-

едності Європи», що це за відзнака і кому її вручають?

– Усі учасники семінару отримали сертифікат, який засвідчив участь у ньому, а організатори, основні доповідачі та окремі дискусанти одержали медаль «За визначний внесок у поширення ідеї єдності Європи». Медаль Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова заснована почесною кафедрою зв'язків із громадськістю та комунікації для нагородження за визначні заслуги в поширенні європейських цінностей. Нею були нагороджені відзначені особи за просвітництво й особисті життєві досягнення в професійній діяльності, зокрема в галузях освіти, філософії, історії, культури, мистецтва, економіки і права.

– У чому суть ролі евалюації в демократизації освітнього простору України?

– Серед пріоритетних завдань розвитку евалюаційної культури, що сприятиме демократизації освітнього простору України, за підсумками першого семінару є:

- Проведення досліджень у сфері евалюації, навчання, підготовки магістерських програм і консультування дослідницьких проектів; супровід програм і проектів, зокрема соціальних програм для молоді, які реалізуються в Україні, визначення перспектив їх соціальної та суспільної значущості.
- Сприяння акумуляції культурного та соціального капіталу для університетів, державних, громадських, національних і міжнародних організацій з метою ефективного виконання поставлених перед ними завдань.
- Оцінка конкурентоспроможності випускників українських університетів на вітчизняному та зарубіжному ринках праці; формування пропозицій для реалізації здобутих знань у соціальних науках, адмініструванні та практичній діяльності.
- Супровід здобуття магістерського та докторського («Ph.D.») ступенів у зарубіжних університетах.
- Розробка пілотних магістерських програм у соціальних науках та адмініструванні; організація навчання, курсів, тренінгів для менеджерів програм і проектів, науково-практичних семінарів, конференцій, «круглих столів».
- Формування міжнародних та міждисциплінарних науково-освітніх і дослідницьких мереж у галузі соціально-політичних наук.
- Сприяння реалізації освітніх та управлінських програм на регіональному та локальному рівнях у співпраці з бізнесовими, навчальними та громадськими організаціями.

Зокрема, наші іноземні партнери і колеги, які ділилися досвідом своїх країн, висловлювали готовність виступити експертами щодо реалізації зазначених вище кроків. Тому така міжнародна співпраця дасть можливість реалізувати майбутні проекти і сприятиме подальшому розвитку евалюаційної культури в освітньому просторі України завдяки впровадженню інноваційних інформаційних і ресурсних технологій; застосуванню новітніх освітніх підходів і платформ; розвитку евалюаційних інструментів оцінювання якості освіти та фахового супроводу соціальних програм; наданні імпульсу освіті через Інтернет і створення нових ефективних інтегративних освітніх мереж (систем).

– Дякую за розмову!

Розмовляв Олександр Лавринович

а також реальну можливість та перспективи їх впровадження у соціальну практику, освітній простір України.

Моя доповідь була побудована на можливості оцінювання якості, валідності магістерських програм українських ВНЗ у контексті європейської освіти. Зокрема, йшлося також про сучасний стан магістерських програм і тенденції їхньої інтеграції у світовий освітній простір. Проте слід констатувати, що, незважаючи на певні досягнення у сфері освіти, які забезпечує нова соціополітична система (демократичність, гнучкість, незаідеологізованість), у масовому вимірі освіта в Україні стала менш якісною, а переважна більшість випускників вищих навчальних закладів (особливо нових) не конкурентоспроможна на європейському ринку праці. Це зобов'язує менше говорити про власні досягнення, а щораз більше аналізувати світові та європейські тенденції реформування освіти й відповідно до цього послідовно вдосконалювати діяльність в освітній сфері.

Нагальна потреба в експертах з евалюації освітніх програм є, на нашу думку, задекларована новим законом України «Про вищу освіту», адже якість освіти контролюватиме незалежний орган Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Нацагентство потребуватиме таких фахівців, оскільки контролюватиме якість освіти у вишах, формуватиме перелік спеціальностей, розроблятиме стандарти вищої освіти, акредитувати-

на-Майні, Німеччина), Анджей Жибала (Варшава, Польща), Наталія Коваліско (Львів, Україна), Людмила Савенкова (Київ, Україна), Сільвія Яскула (Ломжа, Польща), Володимир Євтух (Київ, Україна), Лешек Корпоровіч (Краків, Польща), Лариса Хижняк (Харків, Україна)

Кожен з учасників цієї дискусії долучився до обговорення таких ключових питань: евалюація як інтергалузева дисципліна; до якої міри евалюація може бути ефективною у супроводі соціальних змін у суспільстві; чи можлива реалізація евалюації в освітньому просторі України; евалюація versus оцінювання; ефективні інструменти евалюації, а також йшлося про перспективи розвитку евалюації в Україні.

В евалюаційному контексті були репрезентовані концепції першого в Україні наукового журналу «Евалюація», зміст якого міститиме інформацію про практичний досвід та ефективні інструменти евалюації у зарубіжному, а також вітчизняному науковому просторі. У рамках міжнародного семінару відбулася презентація науково-освітнього проекту «Етноенциклопедія», підручника контекстуального навчання «Етносоціологія», міжнародної магістерської програми освіти для дорослих спільно з Латвійським університетом тощо.

– Ви були нагороджені міжнародною науковою відзнакою – медаллю «За визначний внесок у поширення ідеї

2 вересня 2014 року у м. Мьодлінг (Австрія) відбулося урочисте вручення дипломів переможцям конкурсу наукових робіт, організатором якого є Rotary Club Mödling. Мета конкурсу – підтримка дружніх стосунків між Австрією та Україною, зокрема на території колишніх австрійських земель у Західній Україні, та подальше поглиблення культурної співпраці між двома країнами.

Цьогоріч переможцями стали магістри-випускники кафедри міжкультурної комунікації та перекладу факультету іноземних мов Львівського університету Габрієлла Попович, Ольга Швайка й Оксана Мольдерф. Дипломи та пам'ятні дарунки вручали голова клубу – доктор Елізабет Пош і экс-голова клубу Гюнтер Бергауер.

Acta Diurna – бібліотека майбутнього?

У рамках V Львівського бібліотечного форуму 11 жовтня 2014 р. у головному читальному залі Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка відбувся презентаційний семінар «Періодика у фондах бібліотек: tenor et impetus», у якому взяли участь партнери Наукової бібліотеки з розробки програмної платформи для розвитку електронного репозитарію повнотекстових копій періодичних видань – директор компанії «Архівні інформаційні системи» Кирило Вислобоков (м. Київ), директор фірми «Інтелекс» Тарас Родцевич, представники наукових і навчальних бібліотек України. Темою обговорення стали не лише шляхи координації співпраці різних науково-інформаційних осередків у сфері створення новітніх електронних ресурсів, але й презентація реалізованого проекту.

Історія створення електронних ресурсів у Науковій бібліотеці сягає витоків кінця 1990-х рр., коли за наявних тоді технічних засобів (цифрового фотоапарата), було розпочато копіювання одного з найпопулярніших серед істориків, журналістів, політологів видання – львівської газети «Діло», неперервний вихід у світ якої до 1939 р. перетворив її на головне джерело до історії політичних відносин, господарського, культурного та релігійного життя Галичини кінця XIX – першої третини XX ст. Важливим стимулом до формування страхового фонду та фонду використання були й застереження щодо стану збереження документів – окислений папір

ступу до однієї газети, опублікованої рівно сто років тому, та аналітичний огляд інших періодичних видань, друкованих у Львові. Координатором проекту є завідувач сектору бібліології Наукової бібліотеки канд.іст.н. Ігор Петрій. Таким чином, популяризація колекцій періодичних видань Університету продовжує традиції тісного зв'язку академічного та міського середовища, розширює перспективи читачкої аудиторії.

Пошук моделі актуалізації фондів Наукової бібліотеки та поглиблення зв'язків в університетському середовищі зумовив створення відкритих електронних архівів – гуманітарного «Антропос» (за ініціативою Центру гуманітарних досліджень) 2008 р. і для природничих і точних наук «Еврика» 2011 р. У цьому випадку йшлося про публікацію матеріалів передусім наукової періодики, втім – і ретроспективної. Динаміка наповнення та використання відкритих архівів переконала в доцільності розвитку таких ресурсів. Окрім технічних та організаційних аспектів, ускладнення в роботі депозитаріїв виникають у випадку зіткнення інтересів авторського права – автори не завжди охоче погоджуються на архівування власних творів, як і окремі видавництва чи видавці, тому тематика та репертуар розміщених документів визначається погодженням авторських і видавничих інтересів. Важливим досвідом у роботі з періодичними виданнями стала співпраця з 2010 р. Наукової бібліотеки з електронною бібліотекою друкованої періодики

Учасником семінару був заступник директора з питань оцифрування бібліотечних фондів Академічної бібліотеки Латвійського університету Валдіс Мазуліс, який висловив підтримку проектам Наукової бібліотеки і підтвердив сприяння в обміні досвідом. Згідно з угодою про співпрацю за сприяння Посольства Республіки Латвії та на запрошення організаторів представники Наукової бібліотеки Університету мали нагоду взяти участь у роботі «П'ятої школи сканування», що відбулася 27 травня – 1 червня 2013 р. у Ризі та Саулкрасти. Це міжнародний спеціалізований семінар працівників інформаційних технологій і бібліотек, головною увагою якого зосереджена на розв'язанні проблем створення, зберігання та використання електронних ресурсів у бібліотеках. На базі семінару відбувається й апробація результатів впровадження інноваційних підходів до організації обслуговування користувачів. Під час роботи семінару учасники мали нагоду ознайомитися безпосередньо з інформаційними здобутками наукових бібліотек Латвії, Литви, Білорусії, Росії, а також вивчити досвід роботи інформаційних компаній, що забезпечили створення національного репозитарію періодики Латвії (<http://www.periodika.lv>). Система архівування зісканованих копій дозволяє не лише забезпечити пошук за стандартизованими бібліографічними показниками, але й працювати з повнотекстовими документами, здійснювати пошук за ключовими словами чи копіювати документ у версії автоматизованої розчитки (якість якої залежить передусім від стану збереження друку, але може бути виправлена під час опрацювання). Реалізований у Латвії проект став результатом співпраці низки бібліотечних і науково-дослідних установ та фінансової підтримки ЄС – на сьогодні заархівовано майже всі періодичні видання невеликої Прибалтійської держави.

Створення електронного репозитарію Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка «Acta Diurna» стало амбітним кроком у бік формування українського національного ресурсу ретроспективної періодики. Упродовж вересня 2013 – травня 2014 р. на основі технічного завдання, сформованого співробітниками Наукової бібліотеки, за співпраці з компанією «Архівні інформаційні системи» та фірмою «Інтелекс» було створено програмне забезпечення для електронної бази повнотекстових періодичних видань.

У рамках програми Міжнародної конференції «Періодичні видання у бібліотеках як інститутах національної пам'яті», що проходила в Науковій бібліотеці 15-16 травня 2014 р. відбулася презентація електронного репозитарію українських періодичних видань 1776–1945 рр., а також круглий стіл «Національний каталог періодики: проблеми та перспективи створення». Результатом обговорень стали погодження співпраці між бібліотеками для наповнення бази даних, а також визнання необхідності створення єдиного каталогу періодичних видань України, який дозволить би ідентифікувати не лише назву, місце зберігання, але й стан збереження колекції, комплектність тощо. Уніфікована система опису сприятиме не лише активному обміну інформацією, але й дозволить бібліотекам формувати програму перспективного сканування збережених документів. Таким чином, на підставі угоди Львівського національного університету імені Івана Франка та розробника програмного продукту – «Інтелекс» постав новий ресурс університетської книгозбірні.

Назва електронного архіву періодики походить від перших відомих в історії публікацій офіційних повідомлень на табличках, що запровадив Юлій Цезар у Давньому Римі – «Acta diurna populi Romani» («Щоденні дії римського народу»), що стали прототипом майбутніх газет і журналів. Назва ресурсу вказує також користувачеві на динаміку змін – поширення періодичних видань як джерел суспільної та наукової інформації в новітню добу.

Електронний ресурс складається з двох частин – репозитарію і каталогу. У репозитарії

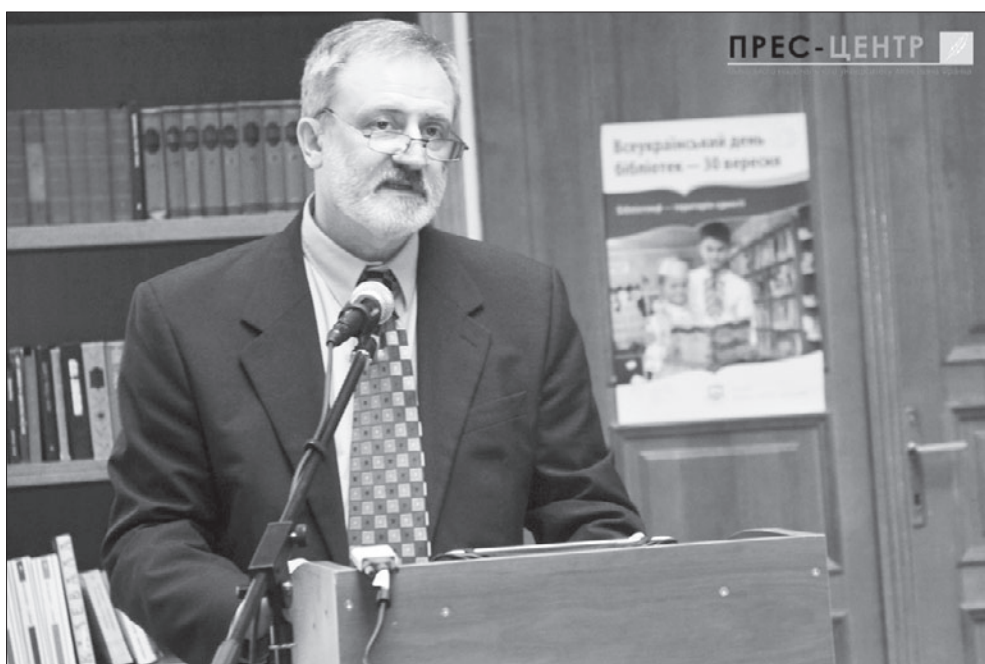
розміщуватимуться скановані копії періодичних видань, опрацьовані спеціальною програмою, завдяки чому читач отримає можливість ідентифікувати видання за назвою, датою, місцем видання, мовою тощо. Окрім того, пошукова система дозволяє здійснити пошук за ключовими словами, які виділяються безпосередньо в тексті після здійснення пошуку по всіх, або по обраних документах ресурсу. На сьогодні опрацьовано лише кілька тисяч сторінок періодики, розроблено систему організації наповнення бази даних, здійснюються заходи для фінансового забезпечення проекту. За умови налагодження системної роботи електронного ресурсу (відкритого до співпраці з іншими бібліотечними установами), обсяг наповнення за рік може складати не менше півмільйона сторінок.

Каталог періодичних видань – частина комплексного проекту, що передбачає можливість бібліографічної ідентифікації періодичних видань, опублікованих в Україні, або українськими політичними, громадськими, культурними та релігійними представництвами за кордоном. Каталог є відкритим для наповнення ресурсом, створеним у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за співпраці з Львівською національною науковою бібліотекою України ім. В. Стефаника.

Ресурс «Acta Diurna» розгорнуто в домені Львівського національного університету імені Івана Франка: <http://ad.lnu.edu.ua>, де зворотний годинник відраховує час до Дня Університету, коли логотип проекту «перетвориться» у доступний для користувача електронний архів. Слід зазначити, що платформа «Acta Diurna» забезпечує широкі можливості для створення нових бібліотечних послуг і ресурсів не лише щодо давньої періодики, але й інших типів видань, і є одним із важливих кроків у здійсненні реорганізації інформаційних ресурсів Університету.

Розвиток презентованого ресурсу особливого значення набуває саме сьогодні – у добу переосмислення традиційних цінностей і глобалізаційних процесів, адже однією з невід'ємних ознак модернізації суспільства впродовж останнього століття, за слушним зауваженням творця «філософії пам'яті» П'єра Нора, є перехід до мас-медій монополії на історію. Адже головним засобом «легітимізації» подій у суспільній свідомості сьогодення таки залишаються ЗМІ. Вивчення та відповідне відображення в національній аналітиці видавничих політик і тематичних контекстів ретроспективних періодичних видань є виявом не лише інтелектуального запиту на інформацію, але й засобом історичної самоідентифікації. Засобом протистояння тому, що Тімоті Снайдер у своєму виступі в Науковій бібліотеці назвав втратою зв'язку з історією у Європі та Америці, та у чому вбачає одну з найважливіших причин поразок України – в інформаційних війнах.

Василь Кметь, директор
НБ ЛНУ ім. Івана Франка

швидко руйнується і потребує проведення спеціальних консерваційних заходів, яких на той час у бібліотеці забезпечено не було. Створений таким чином архів фотокопій і сьогодні доступний користувачам. У 2010 р. він став основою формування первинного електронного репозитарію, до якого були додані й інші відфотографовані чи зіскановані копії періодичних видань, репертуар яких визначили інтереси та запити читачів бібліотеки. Новий ресурс також доступний читачам у мережі наукової бібліотеки й користується попитом завдяки не лише контенту, але й формі відображення на екрані – ефект сторінок, що гортаються, імітує процес читання оригіналу.

Досвід роботи з промоції культури читання та удоступнення унікальних ресурсів Наукової бібліотеки Університету читачам став підставою для формування ще одного успішного проекту співпраці з управліннями Львівської міської ради. У рамках проведення у Науковій бібліотеці першої мотиваційної конференції до старту Львова у програмі ЮНЕСКО «Львів – місто літератури» (21 лютого 2013 р.) було анонсовано, а з 14 жовтня цього ж року втілено спільний з Управлінням внутрішньої політики Львівської міської ради мережевий проект «Львів сто років тому». На сайті міської ради та в соціальних мережах щоденно поновлюється інформація з наданням до-

«Press Point» – Університет одним із перших в Україні отримав акаунт передплачених видань в електронній формі. Сьогодні їхня кількість сягає 23.

Однак розвиток інформаційних технологій і зростання потреб користувачів бібліотеки, як і необхідність забезпечення збереження та консервації документів на матеріалах, яким загрожує фізичне руйнування, зумовив пошук інших моделей копіювання та архівування документів. Так, у травні-вересні 2012 р., за ініціативою Меморіального музею Голокосту у Вашингтоні, компанія «Архівні інформаційні системи» (м. Київ) забезпечила виконання проекту оцифрування низки єврейських, українських і польських періодичних видань міжвоєнного періоду з фондів Наукової бібліотеки. У рамках проекту були забезпечені також фахові тренінги для бібліотекарів із навиків роботи зі спеціальною копіювальною технікою типу book2net.

Modus Legendi

24 жовтня 2012 р. в рамках Міждисциплінарного наукового семінару Modus Legendi «Проблеми застосування авторського права в сучасних електронних бібліотеках» відбулося обговорення досвіду у формуванні електронних бібліотек у Прибалтійських державах.

На шляху до «універсальної історії»

«Можливо, війни трапляються знову та знову лише тому, що одні ніколи не можуть до кінця відчувати страждання інших».

Ерих Марія Ремарк

Дискусія довкола нової книги відомого американського історика, професора Єльського університету Тімоті Снайдера «Українська історія, російська політика, європейське майбутнє» (Київ: Дух і Літера, 2014), згуртувала низку відомих вчених та організаторів науки в Україні та закордоном під час зустрічі з автором у Національній бібліотеці Університету. Серед численних учасників заходу були: професор департаменту історії та класичних наук Альбертського університету, директор Канадського інституту українських студій (КІУС) Володимир Кравченко, канадський та американський історик, директор Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика при КІУС професор Френк Сисин, директор Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України професор Микола Литвин, проректори Українського Католицького Університету Мирослав Маринович та Олег Турій, директор Австрійського центру, атакше з питань науки і освіти Посольства Республіки Австрія в Україні Андреас Венінгер, викладачі та студенти Львівського національного університету імені Івана Франка. Модераторами обговорення були професор Українського Католицького Університету Ярослав Грицак і провідний науковий співробітник НВО «Дух і літера» професор Олексій Панич.

У своєму виступі Тімоті Снайдер зосередив увагу на головних аспектах сприйняття України та російської військової агресії у західному суспільстві. Одним із важливих і часто важкозрозумілих українцям аспектів такого сприйняття став постмодерний розрив з історією західної цивілізації. Пересічний американець не пам'ятає історії Другої світової війни, так, як і не пам'ятає й ближчої хронологічно війни «холодної», що й зумовлює його дистанціювання від аргументів і принципів, побудованих на історичних константах. Водночас для українського та російського суспільства історія тоталітаризму в ХХ ст. нерозривно пов'язана з формуванням його сучасності, іноді настільки, що може їй навіть протистояти. Яскравим прикладом такої суперечності і є пропагандистська «путінська» система в Росії, побудована на основі імперського дискурсу та брутальної фальсифікації минулого. Сьогодні вона знаходить відображення в ідеологічних маніпуляціях на тему фашизму, нацизму, «київських» коренях Росії, «руського міра» у церковній і культурній політиці тощо. Безпечною фантазією вважає дослідник російську ідею про те, що Україна – слов'янський молодший брат – міфологему політики русифікації 1970-х.

Т. Снайдер відзначив, що в сучасній політиці легше орієнтуватися саме історикам, які досліджували витоки тоталітаризму в Європі у 1920-30-х рр. Коли Червона армія 1939 р. увійшла на територію Польщі у вересні 1939 р., радянська пропаганда стверджувала, що цієї держави вже не існує, а національні меншини потребують термінового захисту. Інституційна пам'ять дозволяє перенести цю ж модель у сьогодення – російська пропаганда те ж саме проголошує стосовно подій в Україні 2014 р. Путін і його оточення, на відміну від країн Західної Європи та США, добре пам'ятають про успіхи радянської ідеології у знищенні сусідніх держав у 1939-1940 рр. Т. Снайдер вбачає подібність зовнішньої політики Сталіна і Путіна і в розрахунку взаємного знекровлення конкурентів – Німеччина допомогла СРСР знищити Польщу, а згодом мала розпочати війну з Францією та Великобританією. Сьогодні Росія шукає союзників у світі серед ультраправих. Саме неонацисти і фашисти є найпалкішими адептами та прихильниками Путіна, але, на щастя, у жодній із провідних держав Європи вони не мають влади. «Російська політика пам'яті має небагато спільного з історичними фактами. Не дивно, що Путіну зручно ігнорувати справжнього регіонального суперника Росії, Китай, і тішити російське відчуття власної вишості у Східній Європі, приєднуючи Київ до Москви». Тому справжню слабкість зовнішньої політики Путіна Тімоті Снайдер вбачає у «припущенні, що Україна не є державою». Це припущення, на думку вченого, глибше за політику чи пропаганду. Воно є прикладом емоції, що «затмарює розум». Втручання Росії у події Помаранчевої революції 2004 р., перешкоди підписанню угоди з Європейським Союзом 2013 р., вторгнення в Крим 2014 р., попри тріумфальні гасла «путінських» ЗМІ, виявилися провальними, консолідуючи протидію та спонукаючи діаметрально протилежні результати. Саме в цьому парадоксі, на думку історика, й закладено корінь майбутньої поразки імперії.

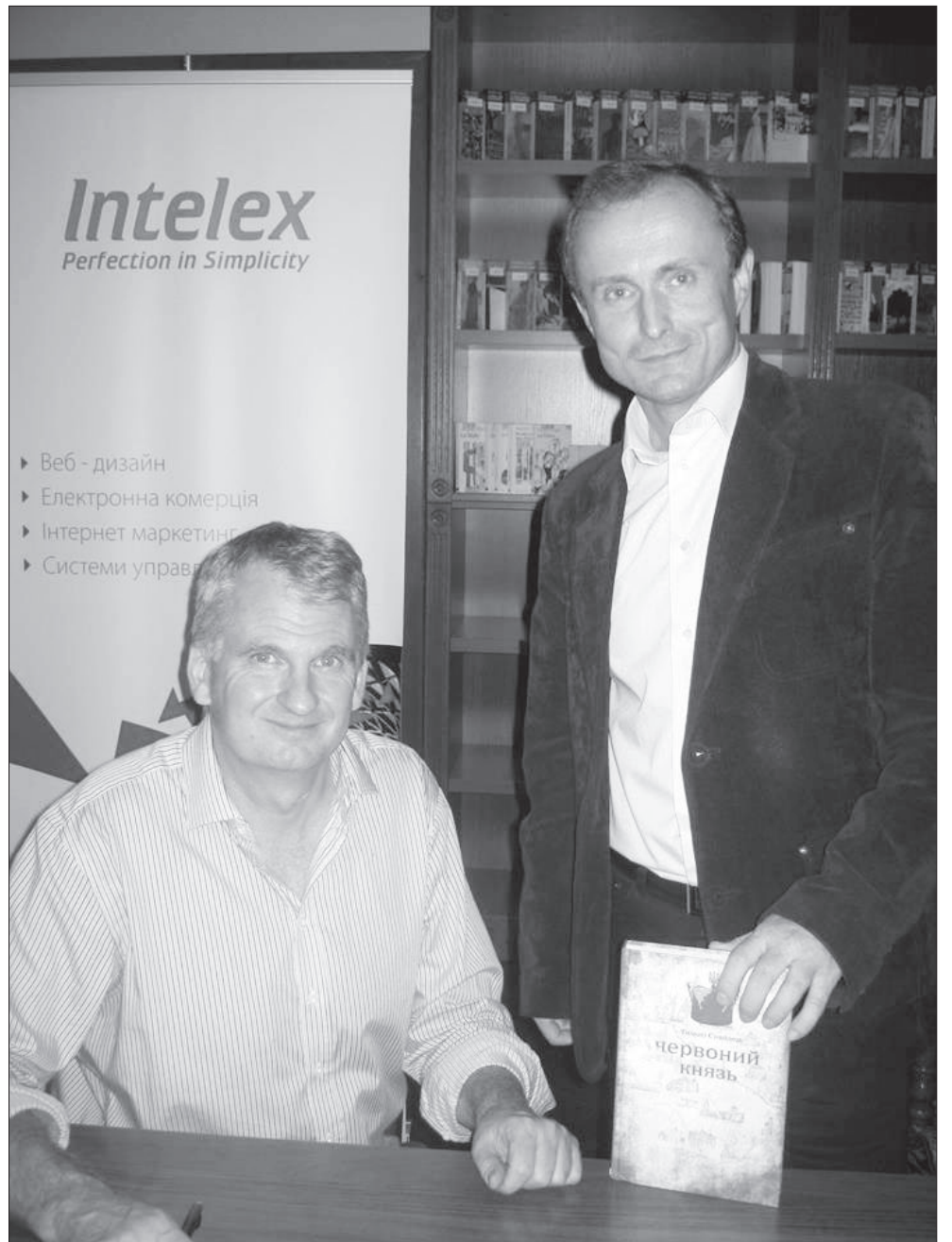
Сучасна російська дипломатія стала найефективнішою дипломатією у світі, зазначив Тімоті Снайдер, адже це найвиразніший випадок, коли цинічна брехня, висловлена з посмішкою, паралізує протидію на різних рівнях і спотворює суспільні настрої та уяви. Сам автор упродовж багатьох років є активним «адвокатом» України в західному світі, друкуючи науково-публіцистичні статті у провідних інформаційних виданнях і створюючи протидію агресивній російській пропаганді. Дієвість цієї пропаганди з власного досвіду моніторингу ЗМІ Тімоті Снайдер проілюстрував висвітленням на російських каналах в США контексту підбитого терористами малайзійського літака. Упродовж кількох днів інформаційна атака на глядача була зосереджена на порівнянні десятка версій трагедії – від прямих звинувачень української сторони

та проголошення фальсифікації даних американцями до цілком серйозного «аналізу» гіпотез про літак-фантом або марсіанський напад. Результатом стала дезактуалізація для певних середовищ, зокрема й на рівні суспільного дискурсу, трагедії, що відображає реальне жажіття військової агресії. П'ятнадцять років «Russia today» підготували сприятливий ґрунт для виступів лаврових та чуркіних. Але «найефективніша» – не означає правильна, така, що знайде розуміння і має шанс на продовження. Тому в цьому напрямку українським історикам, політикам, дипломатам варто ще багато працювати.

Відповідаючи на численні запитання (іноді віджартовуючись, що не в змозі вирішити всіх

глобальних проблем політики) та дискутуючи з колегами, Тімоті Снайдер звернув увагу української наукової спільноти на необхідність укладення універсальної книги з історії України на сто сторінок, історії, яка б синтезувала головні проблеми минулого і сприяла тому, щоб наша держава, культура, традиція були зрозумілими і ближчими західному світові. Це не панацея, але один із важливих засобів усвідомлення та збереження своєї національної ідентичності. Історик висловив своє переконання в тому, що саме зараз Україна по-справжньому виборює свою Незалежність і переможе як могутня суверенна держава.

Василь Кметь, директор НБ ЛНУ ім. Івана Франка

Нове дослідження доктора Алдони Васіляускене

Українсько-литовські відносини мають багатовікову історію. Упродовж кількох століть, починаючи з часів Середньовіччя, наші землі перебували в складі однієї держави – спершу Великого князівства Литовського, а згодом Речі Посполитої. Вільно (Вільнюс) у ранньомодерний період було важливим осередком українсько-білоруського культурного і релігійного життя. Тут деякий час працював друкар Франциск Скорина, діяло відоме православне Свято-Духівське братство. Із Вільна бере свій початок також унійне чернецтво. Ієромонахами монастиря Пресвятої Тройці, розташованого поблизу Гострої Брами, були уродженець українського Володимиріа Йосафат Кунцевич, а також Йосиф Вельямін Рутський, згодом київський унійний митрополит, який походив із Новогрудського воєводства, що на території сучасної Білорусії.

Упродовж тривалого часу дослідженням українсько-литовських культурних зв'язків, а також вивченням історії Чину Святого Василія Великого у Литві займається багаторічний викладач Вільнюського і Шяуляйського університетів, доктор Алдона Васіляускене. З її ініціативи 2000 року було засновано Асоціацію українознавців Литви. Українським історикам доктор Алдона Васіляускене відома насамперед як дослідниця Другого Литовського статуту. Зокрема, 2004 року у Видавничому центрі Львівського національного університету імені Івана Франка вийшла друком її монографія «Кириличні списки Другого Литовського Статуту: палеографія, хронологія, кодифікація», котра базувалася на дисертаційній роботі, захищеній 1990 року Литовська дослідниця неодноразово представляла

результати своїх досліджень на наукових конференціях у нашому Університеті.

Цього року в Римі з'явилася друком ще одна її праця – «Студія Василя Зінька «Сестра Рафаїла»: історико-біографічний контекст, наукові коментарі і богословська термінологія». В основу даної монографії лягло дослідження о. Василя Зінька ЧСВВ, присвячене черниці греко-католицького Згромадження сестер Служебниць Непорочної Діви Марії Рафаїлі Ванді Римкевичуте (1896-1981), дочці литовця Олександра Римкевичуса і українки Марусі Білівської. У юному віці вона опинилася у Бразилії, де спершу працювала в школі Отців Василіян, а згодом, прийнявши чернечий постриг, присвятила своє життя служінню українській еміграції.

За словами Алдони Васіляускене, спершу планувався лише переклад згаданої праці литовською мовою, що мав на меті зацікавити литовського читача постаттю їх непересічної землячки, життя якої є прикладом служіння українському народові. Однак під

час праці над перекладом виявилось, що для пересічного литовця чимало історичних контекстів, а також термінів іпонять не є зрозумілими. Тому редактор поставила собі за мету підготувати докладні коментарі до праці о. Василя Зінька. Результатом проведеної роботи стала об'ємна монографія Алдони Васіляускене. Вона складається з двох частин. У першій з них здійснено переклад праці о. Зінька на литовську мову. Слід відзначити надзвичайно докладні історичні та історико-богословські коментарі авторства Алдони Васіляускене, що займають половину праці. У другій частині монографії авторка представила головні етапи життєвого шляху і творчості о. Василя Зінька, а також збирила його бібліографію. Презентація монографії відбудеться на початку жовтня 2014 р. у Дзеркальній залі Львівського національного університету імені Івана Франка.

Олег Дух, доцент кафедри давньої історії України та архівознавства

Паскаль Брюкнер: про поклик серця та західний «мазохізм»

«Європа – це разюча машина водночас і чинення зла, і його стримування».

Гостем цьогоорічного Форуму видавців у Львові став один із найвидатніших письменників сучасної Франції, філософ, талановитий романіст та есеїст, майстер психологічної прози Паскаль Брюкнер. На книжковий ярмарок автор завітав з нагоди виходу у світ україномовного видання його книги «Тиранія каяття: Есе про західний мазохізм» (вид-во «Темпора», переклад з французької Петра Тарашука).

Для українського читача знайомство з доробком письменника почалося ще 2012 року, коли у видавництві «Грані-Т» побачила світ книга «Парадокс любові». Відверті роздуми автора про свободу та любов, прагнення дати відповідь на довічні питання про «добро» та «зло» в сучасному світі хаосу й звіри, суперечностей і гармонії відкривають перед читачем складне плетиво людських взаємин. «Іти за поклик серця» – морально-етичний маніфест письменника. Саме це гасло має стати орієнтиром сучасної людини в дихотоміях світу.

12 вересня у Науковій бібліотеці Львівського національного Університету імені Івана Франка в рамках заходів Форуму видавців відбулася зустріч із Паскалем Брюкнером (модератор – Володимир Єрмоленко), у якій взяв участь директор «Французького Альянсу» у Львові Бернар Уліат, завідувач медіатеки Французького Інституту в Україні Валентина Стукалова, представник видавництва «Gaïa» (Франція) Евелін Лягранж, викладачі та студенти Університету.

Читачі та гості університетської книгозбірні мали нагоду обговорити видання есеїв автора про європейську цивілізацію, самосвідомість європейського соціуму з його історичним «каяттям» і наслідками колонізаційних процесів.

«Прагнення Європи оплатити рахунки і спробувати зрозуміти себе, щоб знову не скоїти тих самих помилок, – річ чудова, але цей властивий Європі намір відкупити свої гріхи свідчить про потаємне бажання виїти з Історії».

Мілітарний інфантізм, на думку Паскаля Брюкнера, двох найбільш боездатних країн Європи – Франції

та Великобританії, які здатні реально протистояти політиці Російської Федерації, супроводжується згортанням фінансування військової сфери в цих країнах і досить стриманою позицією щодо дій країни-агресора. Таку парадоксальну зміну свідомості автор пояснює відсутністю тягlosti історичної пам'яті – для європейського суспільства всі війни скінчилися, а ціну втрат сплачено, тому вони не живуть пам'яттю про війну. Тези Паскаля Брюкнера сьогодні набирають особливої актуальності і стають зрозумілими українцям, адже в умовах воєнних дій на сході України та архаїчної воєнної риторики в російській пропаганді ми найвідчутніше зауважуємо психологічні кордони конфлікту та цивілізаційні межі саме в зіткненнях історичних алюзій. Наприклад, у випадку нещодавнього пожвавлення навколо сторінки Ангели Меркель у соцмережах – невинуватості очікування українського суспільства та підкресленої стриманості німецького. Отож, постколониальне суспільство продовжує існувати в контексті болю від жахів тоталітарної машини.

«Іслам або стане в нас однією з релігій серед інших, або наразиться на рішучий опір з боку вільних людей, яких дратує ярмо фанатизму через два століття після Французької революції».

Трансгресія країн третього світу з боку Європи стала не тільки способом нав'язання демократичної моделі існування та чужих цінностей, але й обернулася зброєю проти самої Європи, надавши аргументи раніше колонізованим країнам. Один із таких яскравих випадків, на думку автора, є скандал, що розгорівся 2006 року через публікацію у пресі карикатур на Магомета. Європа, яка відчуває себе

господарем світу, живиться, як не парадоксально, джерелами «незгасного каяття», залишаючись нечутливою до тих, хто опинився поза панівним дискурсом. Відтак, реваншистські рухи саудівських вахабітів чи «Братів-мусульман» здаються досить прогнозованими – Європа мусить їм протистояти і шукати нової моделі співіснування. Однак чи здатна європейська спільнота, пишавчись власним досвідом каяття, здійснити переосмислення цінностей і насправді рішуче захищати скарб, яким володіє, демократію та повагу до прав людини?

Вікторія Кметь

Найкращий читач року – 2014

У рамках Фестивалю дитячого читання «Книгоманія» в Науковій бібліотеці ЛНУ ім. Івана Франка 13 вересня 2014 року відбулося вручення читацьких сертифікатів Наукової бібліотеки переможцям конкурсу «Найкращий читач року – 2014».

Цьогооріч проведення конкурсу серед кращих книгоманів і Фестивалю дитячого читання «Книгоманія» через воєнні дії в країні було перенесено на вересень, а тому збіглося в часі із ХХІ Форумом видавців у Львові. Найактивніші читачі майже з усіх областей України завітали до старовинного міста Лева, щоб взяти участь у заходах форуму, майстер-класах, мистецьких акціях і презентаціях. Юні книголюби двічі відвідали найдавнішу університетську книгозбірню України: 10 вересня діти мали нагоду поспілкуватися

із сучасним українським письменником Тарасом Прохаськом і взяти участь у майстер-класі з мистецтва фотографії, який провів відомий львівський фотограф, працівник Українського інформаційного агентства LUFА Віталій Грабар. А також 13 вересня переможці конкурсу читання завітали до нашої Бібліотеки, щоб отримати читацькі сертифікати.

Урочисте вручення читацьких сертифікатів «Найкращий читач року – 2014» відбулося у головному читальному залі Наукової бібліотеки. Директор бібліотеки Василь Кметь ознайомив переможців конкурсу з найцікавішими моментами в історії університетської книгозбірні, унікальними пам'ятками та інформаційними ресурсами бібліотеки. Підтвердженням звання найкращого книголюбця стали

читацькі сертифікати, що, окрім статусу дійсного читача Наукової бібліотеки Університету, надалі дають змогу отримати безкоштовний читацький квиток.

Також у рамках відзначення 200-річного ювілею Тараса Шевченка серед юних книгоманів було проведено конкурс знавців творчості Кобзаря: діти отримали комплекти закладок із ілюстраціями відомого львівського художника Євгена Безніска та фрагментами Шевченкових творів, а переможців нагородили виданням «Кобзаря».

Нагадаємо, що Наукова бібліотека впродовж кількох років співпрацює із Громадською організацією «Форум видавців» у рамках Фестивалю дитячого читання «Книгоманія».

Вікторія Кметь

ІСТОРІЯ ТЕАТРУ

ОСКАР Г. БРОКЕТТ, ФРАНКЛІН Г. ГІЛДІ

«Історія театру», яка мала десятки бестселером у наукових колах усього світу, в Україні з'явилася друком у львівському видавництві «Літопис». Переклад книжки визначних театрознавців Оскара Г. Брокетта і Франкліна Г. Гілді, відомої як «Біблія історії театру», з англійської зробили колишні

випускники, а також працівники ЛНУ ім. Івана Франка: Тетяна Дитина, Назар Козак, Ганна Лелів, Галина Сташків; редактор – Ірина Новицька. Видання здійснене за сприяння Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні.

Модератором презентації книжки був автор ідеї видання, народний артист України, завідувач кафедри театрознавства та акторської майстерності, професор Богдан Козак. Богдан Миколайович нагадав, що останній посібник з історії світового театру в Україні – «3 історії всесвітнього театру» Л. Дмитрової за редакцією О. Білецького – виходив ще далекого 1929 року (сьогодні кафедра театрознавства та акторської майстерності вже здійснила факсимільне перевидання), й одразу в 1930-х роках був заборонений. Навіть після проголошення Незалежності українцям часто доводиться вчитися за підручниками ще радянських часів. А отже, сучасний переклад праці Оскара Г. Брокетта і Франкліна Г. Гілді стане позитивним розширенням горизонтів вітчизняного театрознавства, зміною вектора. Про відкритість підручника, його провокування читача до самостійного мислення, а не нав'язування готових оціночних формул (як це було типовим для радянської «методології») – говорили й перекладачі: Т. Дитина, Н. Козак, Г. Сташків.

Помічник аташе з питань культури Посольства США в Україні Ольга Крекотень, завдяки зусиллям якої видавництво «Літопис» отримало підтримку Посольства, у своєму виступі зазначила, що в час, коли відбувається оновлення суспільної свідомості, формуються відкритість до світу, створюються можливості його пізнання, поважні видання у сфері культури є вагомим чинником у цьому процесі. Представник Посольства США в Україні Кетрін Хеллок також наголосила на важливості культурної діяльності та подякувала всім, хто працював над виданням.

Своє захоплення ошатно виданою книжкою висловили й інші учасники презентації, зокрема письменник і перекладач, професор кафедри класичної філології ЛНУ імені Івана Франка Андрій Содомора. Відомий дослідник античності, згадавши слова Овідія: «Все змінюється, але ніщо не зникає», назвав видання «Історія театру» вагомим етапом у розумінні явищ минулого й сучасного театрального процесу та побажав посібникові вдячних читачів.

Грунтовну і дуже високу оцінку видання дала у своєму виступі доцент кафедри театрознавства й акторської майстерності Майя Гарбузюк, віднісши до безперечних позитивів комплексність підручника, цілісність охоплення театральних явищ,

структуроване подання матеріалу, відмову від одностороннього євро-центричного наративу. Однак було відзначено й негативні сторони книги: на жаль, здобутки радянської сцени у посібнику представлені лише російським театром...

Директор видавництва «Літопис» Михайло Комарницький, розповівши про труднощі підготовки книжки, висловив сподівання, що недоліки будуть виправлені в новому перевиданні, адже в жовтні 2014 року в Україну приїжджає один із її авторів – Франклін Г. Гілді, який візьме участь у презентації підручника в Києві та завітає до Львова. Можливо, під час цього візиту львівським театрознавцям вдасться по-новому відкрити американському вченому творчий доробок Леся Курбаса й інші яскраві сторінки в історії національного театру, аби в наступному виданні «Історії театру» Україна зайняла гідне місце.

Зрештою, символічно в оформленні обкладинки (автор – Анна Ладик) українського видання книжки використано фото одного з найкращих національних акторів, доцента кафедри театрознавства та акторської майстерності ЛНУ імені Івана Франка Олега Стефана у виставі «Марко Проклятий» Львівського академічного театру імені Леся Курбаса.

Роман Лаврентій

Презентація видань науковців Університету

У рамках XXI Міжнародного форуму видавців у Львові Видавничий центр 11 вересня 2014 року презентував серію найновіших видань викладачів Університету. Як зауважив проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку Мар'ян Лозинський, «із кожним роком кількість наукових праць і видань збільшується, що засвідчує розвиток науки в Університеті. Своєю чергою, адміністрація Університету сприяє тому, щоб наукові доробки наших викладачів були доступними для громадськості».

У ювілейний рік Тараса Шевченка розпочали презентацію із представлення видання «Євангеліє від Тараса», яке містить промови та доповіді, виголошені на Шевченківських вечорах у Львівському національному університеті імені Івана Франка впродовж 1992-2014 років. Упорядник текстів Леся Гарасим розповіла, що «Євангеліє від Тараса» – це книга для душі, адже Шевченківські академії завжди були наповнені нескореним словом, яке спонукало до вільного розкутого мислення в академічному середовищі».

«Євангеліє від Тараса» – презентація патріотичного обличчя Університету. Професор Любомир Сенік привітав усіх зі святом книги і зазначив, «що поки б'ється українське серце, доти будуть з'являтися книжки». Що ж до книги «Євангеліє від Тараса», то Любомир Тадейович вважає, що «це унікальне видання, яке повинно стати серійним». «Кожен, хто хоче бути великим, не зможе ним бути без Тараса Шевченка», – резюмувала словами професора Івана Денисюка доцент Ірина Яремчук.

Професор Василь Лизанчук презентував авторський доробок під назвою «Шевченкове Слово», де окреслено Шевченкову філософію національної ідеї, державотворення, буття і духу українського народу. Василь Васильович присвятив книгу Світлої пам'яті убієнним Героям Майдану, які, як і Тарас Шевченко, обстоювали національні ідеали та найголовніші цінності – Бога, Україну та Свободу. Автор передмови до «Шевченкового Слова» професор Іван Крупський зазначив, що «Василя Лизанчука спонукає до написання таких книг любов до України й українського слова». Водночас професор Крупський представив книгу «Кроки... Василь Лизанчук – публіцист, учений, педагог», яку уклали Мирослав Романюк. Книга

є своєрідною узагальнюючою працею, в якій осмислено творчу лабораторію професора Василя Лизанчука, всебічно показано важливість його наукової публіцистики.

Автор монографії «Фольклористична концептосфера Івана Франка» Святослав Пилипчук розглянув внесок Каменяря у вивчення жанрової системи українського фольклору й зацентрував на новаторських підходах до інтерпретації найскладніших питань фольклористичної генології. «Автор дуже вдало представив і здійснив глибокий аналіз фольклористичного доробку Івана Франка», – зауважила науковий редактор видання Уляна Крук.

Цікавою була й презентація навчального посібника «Французька мова. Лінгвокраїнознавчий аспект» авторства Ганни Кость та Ольги Сулим. «Сподіваюся, що цей посібник потішить розум того, хто ним буде користуватись. Ми намагались підібрати для нього лінгвокраїнознавчий матеріал із автентичних французьких джерел, що дозволить краще пізнати французьку мовленнєву культуру. Попри те, що цей посібник написаний французькою мовою, українське слово в ньому також присутнє», – розповіла співавтор підручника Ганна Кость. Ольга Сулим додала, що «автори намагались поєднати дві ідеї – педагогічну та соціальну. Це достатньо важка робота, але ми переконані, що вона принесе добрі плоди». Автори підручника запропонували учасникам презентації прослухати аудіозапис носія мови, оскільки до підручника додається диск із текстами французькою.

Ще одним цюгоричним надбанням викладачів факультету іноземних мов став підручник «Англійська мова як друга іноземна» Михайла Білинського, Світлани Лук'яненко та Лариси Лемешук. «Англійська мова є дуже важливим елементом цивілізаційного поступу. Вона потрібна сьогодні кожному. Хоча світова карта мов деформована відносно англійської мови, та все ж залишається велика кількість недопрацьованих аспектів. Представлений підручник є відображенням методичного пошуку його авторів», – розповів Михайло Білинський. Про необхідність такої книги для студентської аудиторії йшлося у виступі декана факультету іноземних мов Володимира Сулими. «Підтримуючи ініціативи видавати такі підручники, ми даємо можливість

студентам здобувати найцінніше – знання», – переконаний декан.

Останньою презентував свою книжку «Україна та українці: події далекі і близькі» професор Богдан Якимович. «Видання книги приурочене 60-річчю від дня народження автора та 40-річчю від часу написання його першої наукової праці», – розповів Богдан Зіновійович. Автор подякував усім, хто долучився до створення цього збірника і запросив до уважного його прочитання.

12 вересня у рамках XXI Форуму видавців у Львові відбулося продовження презентації нових видань науковців Львівського національного університету імені Івана Франка. Цього разу представили 9 новинок.

Першим презентував свій творчий доробок доцент факультету міжнародних відносин Олександр Кучик. «Україна в міжнародних організаціях» – це видання є результатом багатолітньої праці на факультеті і покликане виїти на український освітній простір. У книзі зібрано максимальну кількість матеріалу, що може стати джерелом для вивчення основних механізмів діяльності міжнародних організацій», – розповів автор підручника. «Я переконаний, що з виходом такої книги Україна розширить своє представництво в інших країнах», – додав Олександр Кучик.

Тему міжнародного співробітництва продовжив професор Маркіян Мальський. «Серія підручників факультету міжнародних відносин продовжується. Практично всі основні базові курси наших спеціальностей охоплені підручниками. Вони поширюються по всій Україні, а відтак практично в усіх університетах їх використовують студенти. У цьому підручнику поглиблено й розширено тему україноцентричності, – зазначив професор Маркіян Мальський. – У такий спосіб ми наближаємося до ідеї, що Львівський національний університет імені Івана Франка буде ще більш помітним в європейському освітньому просторі».

Наступною презентували книгу «Політика Європейського Союзу у сфері туризму: концептуальні засади та інституційні механізми». Представила видання його автор – доцент факультету міжнародних відносин Оксана Краєвська. «Ідея монографії належить моему науковому керівнику – Наталії Антонюк, – зазначила Оксана Краєвська. – Метою дослідження є висвітлення аспектів по-

літики Європейського Союзу у сфері туризму. Актуальна книга ще й тому, що Україна стоїть сьогодні на шляху європейської інтеграції, а такого дослідження, яке б розкривало всю суть співробітництва України та ЄС, ще не було. Переконана, що цей досвід буде вагомим у процесі євроінтеграції України».

Професор юридичного факультету Ігор Бойко представив нове видання – навчальний посібник «Історія правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні (IX-XXст.)». «Ця книга адресована студентам першого курсу. Тут подано глибокий аналіз кримінально-процесуальних відносин в історичному аспекті, – розповів Ігор Бойко. «Книга культивуватиме у них почуття патріотизму, більше навіть у тих, хто живе в Донецьку чи Луганську», – додав автор.

Монографія «Стадії вчинення злочину (кримінально-правове дослідження)» професора юридичного факультету Володимира Бурдіна має також прикладне значення. Як зазначив автор книги, ідея створення виникла після виходу його статті у «Віснику Львівського університету». Це була рефлексія на зміни в кримінальному кодексі України, зокрема щодо посилення відповідальності навіть лише за обіцянки, до прикладу, дати хабар», – зазначив Володимир Бурдін. «У книзі я роздумував над тим, чи не суперечать ці зміни загальнотеоретичним постулатам кримінального права, яке стверджує, що не можна притягти до кримінальної відповідальності за думки, наміри та переконання», – поділився професор.

Наступну монографію «Екологія грибів» представили від імені колективу авторів книги із серії «Біологічні студії» завідувач кафедри екології біологічного факультету Звенислава Мамчур і професор Галина Антоняк. У монографії, за словами співавторів, подано результати українських і зарубіжних науковців. «На основі цієї книги ми маємо на меті видати одно-ім'яний підручник, який допоможе вдосконалити навчальний процес», – поділилися науковці біологічного факультету.

Колектив авторів економічного факультету на чолі з професором Михайлом Крупкою презентували

видання «Банківська система». «Ця книга – перший досвід в Україні, адже ми розробили унікальну структуру підручника з думкою про студентів. У книзі подано 14 тем, згрупованих за 3 розділами. Перший – теоретичний, другий окреслює інституційні основи функціонування банківської системи, а в третьому йдеться про рівень функціонування кредитної системи», – розповіла співавтор підручника Євгенія Андрушак. «Родзинкою книги є дві останні теми – організація фінансової безпеки банків і питання фінансового моніторингу банків», – додала співавтор.

«Предметом дослідження у книзі «Географія світового господарства» є геопросторова організація суспільства, зокрема його окремих частин», – зазначив доцент географічного факультету Степан Кузик, наголосивши, що «призначення підручника – вивчення теоретичних основ географії світового господарства, формування сучасного суспільно-графічного мислення». За словами Ольги Мамчур, співавторки підручника, «це передусім книга для студентів, бо містить лекції, практикуми та 50 сторінок тестів, тобто розвинений навчально-методичний апарат».

Викладачі географічного факультету також представили широкому загалу словник-довідник «Соціальна географія», що є продовженням словнико-творчих аспектів у суспільній географії. «Словник укладено згідно з болонськими стандартами навчання», – зауважила співавтор Любов Котик.

«Практикум із мікробіології», над яким працював колектив авторів біологічного факультету, презентувала доцент біологічного факультету Світлана Гнатуш. «У книзі описано методи дослідження живих і зруйнованих мікроорганізмів. Також подано нові методи у дослідженні мікро-структур», – зазначила співавтор. «Видання також містить і додатки із рецептурами натуральних середовищ і барвників», – додала Світлана Гнатуш, наголосивши, що цю книгу також можуть використовувати і студенти-біологи Університету, і бактеріологи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Уляна Барановська, Ірина Кузьма
Фото Олександра Лавриновича

За результатами конкурсу «Найкраща книга Форуму-2014» гран-прі отримала книга відомого перекладознавця, письменника, професора Львівського національного університету імені Івана Франка «Сто загадок Симфонія. Переклад з латинської, коментарі-есеї Андрія Содомори», видавництва «Срібне слово».

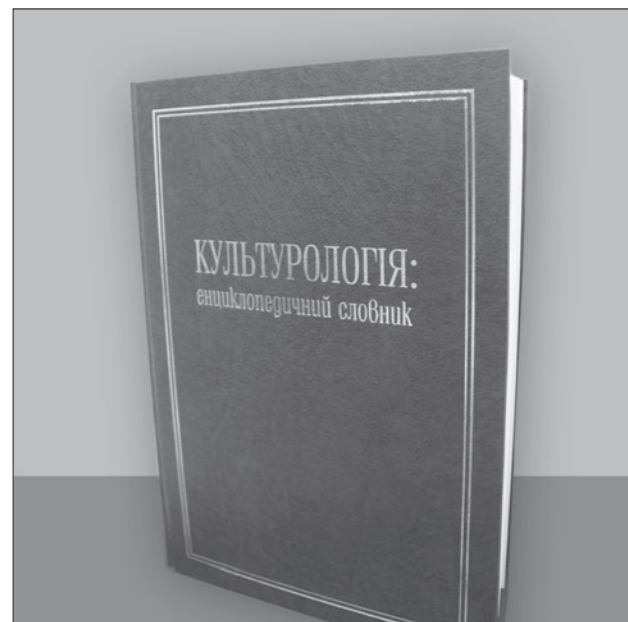
В Університеті 12 вересня 2014 року презентували книгу літературознавчих статей «Знаки доби і грані таланту» члена-кореспондента НАН України, завідувача кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства Миколи Ільницького. Видання охоплює тенденції розвитку української літератури у вертикальному та горизонтальному вимірах: перепрочитання явищ класики й першопрочитання фактів сучасного літературного процесу. Зокрема, автор простежує динаміку стилевих тенденцій, вводить у науковий обіг маловідомі імена, роздумує над проблемами зв'язку літератури і фольклору. Книга буде корисною всім, хто цікавиться проблемами розвитку українського художнього слова в національному та європейському контекстах.

Презентована 11 вересня 2014 року двомовна німецько-українська антологія про події війни на теренах Західної України «Галичина. З Великої війни» стала завершенням українсько-австрійського перекладацького проекту, ініційованого кафедрою міжкультурної комунікації та перекладу ЛНУ ім. Івана Франка на чолі з професором Аллою Паславською за підтримки Австрійської служби академічних обмінів у Львові. Антологія продовжує серію перекладних видань про Галичину.

Нагороди «Персональна відзнака за внесок у розвиток українського книговидавництва» від президента Форуму видавців Олександри Коваль була удостоєна ще одна книга авторського колективу науковців Університету «Культурологія: енциклопедичний словник» за редакцією доктора філософських наук, професора Володимира Мельника, що вийшла друком у Видавничому центрі Університету.

В актовій залі Університету 12 вересня 2014 року відбулася презентація перекладу Максима Стріхи «Божественна Комедія: Чистилище» Данте Аліґ'єрі. «Новим великим досягненням українського перекладознавства» назвала презентований переклад Данте Максима Стріхи завідувач кафедри перекладознавства та контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура, професор Роксолана Зорівчак.

11 вересня 2014 року в Університеті відбулась презентація перевидання книжки Олександра Кониського «Тарас Шевченко-Грушівський: хроніка його життя». Ініціатор видання та перевидання книжки Олександра Кониського Євген Сверстюк розповів, що «ця наукова розвідка тривалий період була заборонена». За словами Євгена Олександровича, автору біографії Тараса Шевченка вдалось не лише змалювати реальний правдивий образ Поета, відтворити реалії його життя, але й відтворити дух того краю, де перебував Тарас Шевченко. «Справжня книжка ніколи не старіє, а книжка Олександра Кониського є саме такою», – додав на завершення Євген Сверстюк.